

A Vasárnapi Ujság hetenként egyszer nagy negyedrében egy és fél iven jelenik meg. — Előfizetési díj január-juniúsig, azaz : 6 hónapra Buda-Pesten házhoz küldve vagy postal uton a Politikai Ujdonságokkal együtt 4 ft. pp. — Az előfizetési díja Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (egyetem-utca 4. szám.) bérmentve utasítandó.

Gróf Derby. angol miniszterelnök.

Sietünk olvasóinkat megismertetni ez arczképpel. Az idő ke-reke gyorsan forog; a politikai világban az átmenetek és változások ép olly gyakoriak, mint meglepők s ki tudja, a jövő héten oda irhatnók-e még gróf Derby neve mellé a miniszterelnöki czimet is?

A nélkülözhetlennek tartott Palmerston nyomába lépett gróf Derby, előbb lord Stanley, született 1799-ben. Egyike ő Anglia legnagyobb államférfiainak és szónokainak nap-jainkban. — Hajdan a whig, most a tory-párt tagja. — Régi időtől fogva első rangú hőse a parlamenti vitáknak, mellyekben szónoklata nem egyszer emelkedett a tökély legmagasb fokára, úgy hogy senki sem vonta kétségbe, hogy e téren a boldogult sir Robert Peel-nek, lord Russel-nek és lord Palmerston-nak méltó vetélytársa. És bár szónoklatai ellen általános volt azon kifogás, hogy csupán a pártszenvédélyek izgatására irányozvák, de azért soha senki sem tagadta meg azoktól az elismerést és gyakran a csodálatot. Egyike volt ő azon ritka, választott szellemeknek, kik a képviselő házra irányadói, vezetői befolyással bírtak. — E befolyása különösen érezhető volt, midőn a whig-miniszterium ellenében, sir Robert Peel-el az ellenzék élén állott. — Mint szónok már 1820-ban fényes bizonyosságát adta tehetségeinek, azon beszédében, mellyet a Hume által felhozott s az irlandi papság világi javait illető indítvány felett tartott. A whig-kormány alatt Irland részére főtitkáruul neveztetvén, e fontos hivatalban, mellyet 1830-tól 1833-ig

viselt, elég alkalma volt bebizonyítani nagy jártasságát és ügyeséget az államügyek minden ágában.

Irland ügyei kerülvén szőnyegre, a korában olly nagyhirű O'Connel, a hatalmas irlandi izgató irányában, olly nagy ellensulyt képezett, hogy tekintélye még akkor sem csökkent, midőn a katolikusok emancipációjának kivívása által határtalan népszerűségre emelkedett ellene őt mindennemű fegyverével üldözöbe vette s az ir népnek nyomora által kisajtoltt átkát az ő, mint Irland államtitkárának, fejére háritotta — és ezt annál könnyebbeu merhette tenni, mert a Stanley név Irlandban régebb időktől fogva népszerűtlen, sőt gyűlölt vala.

1833- és 1834-ben gyarmatügy-miniszter volt, de nemsokára a whigeiktől bucsut vett és azok ellenében 1835-től 1840-ig sir Robert Peel oldala mellett foglalt helyet. — Ez időben valódi büveröt látszott gyakorolni a képviselőházra. Támadásai olly váratlanok, ügyesen kigondoltak s olly hatalmas érvekkel fölfegyverettek voltak, hogy a házat mintegy ostrommal látszott bevenni, s az ellenpárt meglepetése első percében nem tudott egyebet tenni, mint bámulni őt.

Gróf Derby, angol miniszterelnök.

Azt írják róla, hogy beszédei egyszerűek, mentek minden szóvirágtól, sallangoktól, kitéréséktől, műfogásoktól; tárgyát nem bonnyolítja, mint más szónokok, kábitó tekervények örvényébe, hanem tétova nélkül halad, sőt siet kitüzött célja felé, az észrend természetes, egyenes s ennél fogva legrövidebb vonalán. Ez okból minden

jelessége mellett is hiányzik szónoklatából a művészi máz, a kellem, miért sokan igen hibáztatják. Nagy mester a rögtönzésekben, s az általa előidézett hatást, valamint a hallgatóság pillanatnyi hangulatát senki sem tudja olly ügyesen fölhasználni mint ő. Ennélfogva, ha sokszor nem vivja is ki a szóban levő kérdést, de szónoklata, mint ilyen, mindig nagy zajt támaszt maga után.

1841-ben Peel Robert miniszteriumában a gyarmatok államtitkára lett, mindemellett 1844-ben a felsőházba tért át s ez idő óta tevékenysége nem volt olly élénk, mint annakelőtte. 1852-ben szintén miniszterium alakításával lön megbizva, de ez nem tartott sokáig, még azon évben más váltotta fel. A jelen évben hasonló megbízást nyert a királynétól, s jelenleg ő viseli Európa leghatalmasabb államai egyikének miniszterelnöki méltóságát. Meddig? azt a napról napra tornyosuló nehézségek tekintetbe vétele mellett ki tudná biztosan előremondani?

Petőfi Sándornak egy ismeretlen költeménye. *)

Válasz kedvesem levelére.

Megjött, megjött az ohajtott levél!
Elovasám, az Isten tudja, hányszor.
S még számtalanszor olvasandom el,
Mindaddig, a mig mindenik betűje
Minden vonási válhatatlanul
Szívemhez nőnek csillagok gyanánt;
Legyen számatlan ragyogó világot
Magában tartó mindenség szívem!...
Most is kezemben e levél, s remegve
Érinti ajkam, félvén, hogy talán
Szentségtelenség megcsókolnom azt.
Elöttem olyan szentek e sorok!...
Oh lány ki vagy te? nem tudod ma-
gad sem;
Hadd mondjam én meg, hogy ki, és mi
vagy.

Midőn feljöttem gyermekéveim
Szűk völgyéről az ifjuság hegyére
S láttam körüllem a roppant világot,
Melly szépségekben ollyan gazdag, és
Gazdagságában ollyan szép, hogy szemem
Egy élten át elgyönyörködhetik
Csak egy parányi részért is... midőn
Ezt a világot láttam, felkiálték:
„Dicső, dicső a munka! hol keressem
A nagy mestert, ki mind ezt alkotó?
Oh hol vagy Isten? hadd keresselek föl,
Hadd térdeljek le, hadd imádjalak!“
S utána küldém elmémet; bejárta
Minden vidékét a bölcselkedésnek.
Röpült gyorsabban, mint az üstökös,
Röpült, a merre más elméje járt,
S a merre nem járt, megfutá nagy utját,
S esztendők mulva busan tért haza,
Busan, fáradtan; hasztalan bolyongott.
Ekkor veled volt szép találkozásom,
Veled szép leányka, s megszerettelek.
Felnytád előttem kebledet,
Melly eddig még nem nyílt meg sen-
kinek,

Sott láttam én, hogy a kit ugy kerestem
A jó, s nagy Isten kebledben lakik,
Igen te vagy az Isten lakhelye!
Hol volt előtted, s hol volt utánad?
Azt nem tudom, de most benned lakik.
Hogy érdemeltem én, meglátni őt? e
Boldogság épen engemet hogy ért?
Vagy oh igen, megérdemeltem én,
Hogy színről színre lássam, mert hiszen
Ugy mint én, látni senki nem kívánta.
De netalán ha méltatlan valék:

Méltatlan oh lány, nem leszek reád,
Hogy nekem ad az Isten tégedet, hogy
Benned nekem megmutatá magát,
Tiéd szerelmem, osztatlan tiéd,
S e szerelem nagy! egykor a világot
Borítá el gyűlölség képiben;
Most téged illet, téged egyedül
E felhőktől megvált menyboltozat
Tiéd jövődöm, parancsolj vele.
Lemondok érte minden vágyaimról,
Reményeimről... ez még mind kevés;
De a mi több, de a mi sok, mi minden
Ha ugy kívánod, elveimről is
Lemondok érte, hordom fejemen
Mig élek, s ha meghaltam, siromon
A megvetés, s gyalázat bélyegét!...
De azt kívánni tőlem nem fogod;
Tudom, hogy nem, mert a kit te szeretsz,
Annak nevében szegyenfolt nem lehet.
Sőt ösztönözni fogsz, hogy ugy halad-
jak,

A mint megkezdém pályázásomat.
S én ugy halok meg, a mint születém,
Még nem fordulva, hajthatatlanul,
Enévek, melyet én magam teremtek,
Elpusztítója nem leszek magam.
E név, melyet örököl utódom,
Ha nem nagy is, de szép s tiszta név
lesz...

Lehetne tán, lehetne tán nagy is,
Ha hozzá adnád lelked fény sugarit,
Ha velem együtt sikra szállanál,
Oh mert bölcsődbe, téged is szerelmem,
A múzsa tett, a múzsa ringatott.
De te erőd nem ismered, s ki bizzék
A harcokban, ha maga sem bizik?
Jobb, jobb, maradj el a csaták teréről,
Hol ugy is a sors többnyire azért
Ad csak babért, hogy meggyilkoltatott
Boldogságunknak szemfedője legyen;
Maradj, maradj el, a csaták teréről;
Nem léssz kevésbé kedves én előttem
Arnyas magányidnak homályiban,
Mint lennél kiinn bár bámultatva, a
Nyilvánosság napfényes ormain;
Sőt kedvesebbé teszen a tudat,
Hogy a ki mély, s nagy tenger lehetnél,
Csak mint kicsiny kis harmatcsep ra-
gyogsz
A szerénységnek rózsalevelén.

Petőfi Sándor.

*) Nem szükség bővebb magyarázatot adnunk e rögtönzésnek látszó költemény keletkezéséről. Örvendünk, hogy közzétehetjük, s olvasóink, kik költőink beléletének legapróbb mozzanatairól olly örömet értesülnek, költői és lélektani érdekekkel fogják olvasni e sorokat. Megjelentek-e már azok nyomtatásban? e pillanatban határozottan nem tudjuk, ámbar igen valószínű, hogy annak idejében (1846-ban) valamelyik szépirodalmi lapban napvilágot láttak. Annyi bizonyos, hogy most már alig van, ki emlékeznék rájuk; Petőfi költeményeinek kiadója pedig annyira késik a rég ígért és várt újabb költemények kiadásával, hogy ezt valóban véteknék tartjuk. Mi a jelen „Választ“ ugyan azon uton nyertük, mint minap a V. U. 7-ik számában közlött „Emléksorok“-at, t. i. Kovács Eduárd ur szíves-égből, ki a mult év végével elhunyt ifjú nejeének szül. Térey Máriaának irományai között találta mindkét költeményt. E méltán megsíratott nő volt Petőfi választottjának akkoriban hú társa és barátja.
Szerk.

Arczképek

a Raguzai herczeg emlékirataiból.

(Folytatás.)

III. Utazás Elba szigetére.

A hosszú harc bevégeződött. Napoleon óriási hatalma megvala döntve s romjai fölött a szövetséges fejedelmek foglalkoztak a dolgok új rendének megalapításával. 18-ik Lajos 1814 april 12-én ünnepélyesen vonult be a francia fővárosba. Egész Párisból s környékéből tódult eléje az ujjongó nép, a legegyezőbb, legnyilvánosb eleit adván elragadó örömeinek. Bizonyos szellemi mámor volt az, melynek őszinteségéről senki sem kételkedhetett. De ezen elragadtatásnak korántsem a Bourbonok iránti szeretet vala közvetlen forrása. Annak örömeztése nyilvánult itt, hogy a nép megszabadult az elviselhetlen terhektől, melyeket az utóbbi évek alatt, egy korlátlan vas-hatalom rakott vala reája. A Bourbonok megjelenése menedéket s némi könnyebbülést látszott ígérni jövődre. Nem lesz többé harc! békés kormány fog majd gondoskodni a nép jólétéről! ez volt az uralkodó eszme s ez volt a remény, mely minden szívet betöltte.

És mig Párisban az új ünnepély fénye mellett örömeben tombolt az önmagát ámitó világ, Fontainebleauban intézkedéseket tőnek Napoleonnak Elba szigetére leendő szállítása végett. Aprilis 20-án történt az elindulás az európai fejedelmek biztosainak kíséretében. S a koronájától megvált nagynevű császár utja megható példában tükrözi az emberi nagyság és szerencse állhatatlanságát s veszélyeit amaz ingatag népszerűségnek, mely választottjait a milly könnyen égis emelte, olly könnyen összezúzza. — Némely déli megyék lakosai rendkívül fel voltak dühülve Napoleon ellen; e miatt kénytelen vala utját Provence felé venni, sőt a bántalmazások kikerülése végett, osztrák tisztnek öltözni által. Ha Orange környékén megismerik, menthetlenül áldozatja a felbőszült nép dühének.

Azonban leghelyesb lesz, ha ez utazás rövid rajzánál azon porosz katonatiszt naplóját követjük, ki egyike volt a Napoleon mellé adott kíséző biztosoknak, s részletesen följegyzé a tapasztalt körülményeket.

Orgontól körülbelöl egy negyed mérföldnyire nélkülözhetlen óvszernek gondolá Napoleon az átöltözködést. Rosz kék kabátot ölte, fehér csokros (cocarde) kalapot tett fejére, postalóra ült és egy ügetett saját kocsija előtt, futárnak akarván látszani. A kísézők jó darabkán elmaradtak tőle, nem bírván követni kocsiját. Saint-Canat-ba néhány perczcel érkeztek utána s láták, hogy már akkor dühöngő néptömeg kapta körül a kocsit, mindenkép igyekezőven annak — szerencsére jól bezárt — ajtait kinyitni. Bertrand tábornok ült benne, s csak így szabadulhatott meg. S a mi feltűnő, kivált a nők sürgették legvakmerőbben Napoleon kiadatását, azt kiáltozván, „hogy ő azt megérdemli, s hogy azt megkívánja az igazság is.“

A kísézők Saint-Canat-tól mintegy félmérföldnyire, csatlakoztak a császár kocsijához; ki mindjárt azután egy, az utmelletti rosz vendéglőbe szálla. A vele levő cselédség szintén fehér csokrokat tüze föl, melyekkel — mint látszék — jó előre elláták magokat. Egyik legényét azonnal eléje küldé az érkező biztosoknak, kérve, hogy engedjék a császárt Campbell ezredes név alatt rejtőzni, mivel már előre e néven vala bejelentve a vendéglősnél. A mint a kíséző biztosok beléptek, a császár egy igen szerény szobácskában, mély gondokba merülve s fejét kezébe hajtva ült. Mig a vendéglős is ott benn volt, aprólék s közönyös tárgyokról folyt a beszéd; azután pedig kérte a biztosokat, hogy néha néha tekintsenek be szobájába, nehogy valamikép az ő tartózkodásuk által, a császár jelenlétét gyanithassák. — A biztosok tudára adák, hogy Campbell ezredes a mult estve utazott át e vidéken Toulon felé. A császár tüstént lord Bourghersh névvel cserélte föl nevét.

Asztalhoz ültek. De minthogy nem saját szakácsa készíté az ételeket, nem mert azokból enni, attól tartván hogy mérgeztettek. Mikor azonban látta, hogy a kíséretebeli egész személyzet a legjobb étvágygyal falatozik, röstelt félelmet mutatni s mindenből vett, a mivel kínálták s ugy tett, mintha kóstolná, de ott hagyta a nélkül, hogy valóban ett volna belőle. Egész ebédje egy kis kenyérből s egy butella borból állott, melyet kocsijáról hozatott be s azt is megosztá társaival.

Sokat beszélt s rendkívüli szeretetreméltósággal. Midőn a fel-
szolgáló vendéglős kiment s magokra maradtak, egész őszinteség-
gel nyilvánítá, milly veszélyeztetnek gondolja életét. Erősen hívé,
hogy a francia kormány intézkedéseket tőn az ő elrabloltatása
vagy megöletése iránt. — Száz meg száz terv szökdelt elméjében
élete megmentése végett. Töprengett s aggódott az eszközökön,
mellyek által e vidék népét elámithatná, mert előre tudva volt, hogy
nagy néptömeg várja a közelebbi posta állomáson. Kinyilatkoztatá
a biztosoknak, hogy legtanácsosb lenne Lyonig visszatérni s onnan
más uton Italiába hajózni. De a biztosok semmikép nem fogadhat-
ták el e tervet s igyekeztek arra bírni, hogy egyenest Toulonba
vagy Frejusba tartsanak. Próbálták meggyőzni a francia kormány
felől képzelt istentelen szándék lehetetlen voltáról, mondák neki,
hogy a nép sem bélyegezné magát illy nagy bünnel, habár eddig
némi illetlenségeket követett is el a császár személye iránt.

Hogy kíséret meggyőzze félelmének alapos voltáról, elbeszélé
nekik, mi történt közte s a vendéglősné között, ki őt föl nem ismeré
„Vajjon — szolt a vendéglősné a császárnak — találkozott
ön Bonapartéval? — „Nem! — felelé a császár“ „Kíváncsi vagyok
tudni — folytatá az asszony — vajjon meg bir-e menekülni; min-
dig azt hiszem, hogy a nép őt legyilkolja s meg is érdemli a semmi-
házi! ugyan mondja csak ön, elviszik őt Elba szigetére? — „Igen,
el“ — De csak belefotjták a tengerbe, ugy-e? — „Magam is azt
hiszem! felelé Bonaparte. Látják önök — szolt a biztosokhoz
fordulva — milly veszélynek vagyok kitéve!“ Sőt annyira ment
nyugtalanokodása, hogy kérte őket, vizsgálják meg, nincs-e a
vendéglőben valami alkalmas rejtett ajtó, mellyen elsonhatna,
vagy hogy az ablak, mellynek redőnyeit megérkeztekor lebecsátá,
nem igen magas-e, hogy róla szükség esetében leugorják. Az ablak
kivülről rostélyos volt s e körülményre figyelmeztetvén, rendkívüli
zavarba hozta őt a biztosok egyike. A legkisebb zajra is összerez-
zent s elsápadt.

Ebéd után magára hagyták s néha-néha, betekintettek szobá-
jába, a mint kívánta vala. — A vendéglőben és körülé sokan
gyültek össze, a biztosok hosszas ottmulatásából Napoleon császár
jelenlétét gyanitván. Ezek ugyan el akarták hitetni a néppel, hogy
Napoleon előre ment, de legkisebb hitelre sem találtak. A bámulók
közül sokan kijelenték, hogy nem akarnak őt a császárnak semmi
roszat, csak látni ohajtják, milly hatást tett reá a szerencsétlenség,
legfeljebb hangos szóval szemére hányanak egyet mást s megmond-
ják neki az igazat, mit olly ritkán halla.

A biztosok mindent elkövettek a nép lecsöndesítésére s csak-
ugyan céljokat is érték. Alkalmuk volt egy szavahihető embert
küldeni a következő posta állomás (Aix) polgármesteréhez, minek
következtében kellő rendelkezések tettek ott minden zürzavar
eltávolítására.

Schuwaloff tábornoknak, a kíséret biztosok egyikének had-
segéde jelenté, hogy a bámész tömeg már az utcákról csaknem
egészen elvonult. A császár tehát elhatározta, hogy éjjélkor in-
dulni fog. Tulzott óvakodásból ismét új eszközöket vett elő, hogy
föl ne ismerjék. Sok sürgetés után arra birta az említett hadsegé-
det, hogy a kék kabátot s a fehér kalapot, mellyben a császár a
vendéglőbe érkezett, öltse magára; bizonynyal azért, hogy szükség
esetében majd ő tartassék a császár személyének.

Bonaparte, ugy akarván utazni, mint osztrák ezredes, Koller
tábornok egyenruháját vette magára, ékesítve a Terézia rend ke-
resztjével, mellyet a tábornok viselt, egy porosz ezredes uti sapká-
ját tette fejébe, Schuwaloff tábornoknak pedig köpenyegét ölté föl.

Miután a szövetséges hatalmak biztosai így felöltözteték a csá-
szárt, elindult a menet. Drouot tábornok ment elől; azután az ál-
császár t. i. Schuwaloff tábornok hadsegéde; követte Koller
tábornok, a császár, ugy Schuwaloff, és gróf Waldburg porosz tisz. Az ál-
császár t. i. a kékkabátos hadsegéd Napoleon hintájában, maga pedig Napoleon, Koller tábornokkal egy kocsin. — Aix-ben
nehány csendőr, a polgármester rendeletéből elszéleszté a tömeget,
melly a kocsi felé kíváncsian özönlött s azután békében folytatták
utjokat Elba felé.

(Végo következik.)

Isten szava.

Az „A. A. Z.“ után a „Magyar Futár“ egy figyelemre érdemes cikket hoz:

„Tirol déli részeiben, hol a madarászatot végetlen szenvedély-
lyel üzik, néhány évtizedtől fogva nagyon ritkulnak a vándorma-

darak. Mult ősszel egészen elmaradtak és a panasznak nem vala
vége; de valódi okára ki sem figyelt. A teremtés urának, az ember-
nek, kinek, ösztön nélkül, a többi állatok felett azon szomorú elő-
nye van, hogy magát észrevétlenül, de rendszeresen tönkre teheti,
az Isten ollykor kézzelfogható intéseket küld, mellyeket, ha a Kos-
most nem is olvasta, legott megérthetne. És még sem érti. A viz-
áradások régi időkben olly ritkák voltak, hogy történetkökkor emlék-
köveket állítottak; most azon évekre állithatnók, mellyek a nélkül
mulnak el. Jégesőről az árendákban sehol említés nem volt; most
év is a nélkül ritkán fordul le. Egy esőnélküli nyár miatt egy egész
emberkoron át panaszkodtak; most vízvezető intézmények vannak
napirenden a minden évben előforduló szárazság enyhítésére.
Atyáink házai bizonyítják, hogy éghajlatunk más lett. Urak- és
polgároknál az egész házban egy kemence vala; egyszerű ablakok
keretablakkal, szitához hasonló, és rozsz reteszek a lég tisztítá-
sára szolgáltak. Roszul járnánk, ha 6—8 hétig tartó hidegben a
szakonkint zugó téli vészek ellen a régi eszközökkel kellene óv-
nunk magunkat. Már a vándormadarak is más utra kelnek. Nem
Isten szava ez, ki hangosan így int: „Áldásul plántálám hegyei-
tekre az erdőket, hogy folyamaitok forrásait őrizzék, nyárban a
léget hűtsék, télben enyhítsék, a jégesőt és a szélvészeket eltávo-
litsák, földeitek termékenyítésére felhőket gyűjtsenek, a hegyek
kérgét összetartsák, hogy el ne temessenek. De ti az erdőt töves-
től pusztítjátok, dőre vakságtokban kaput nyittok a nyomornak,
elvágtátok saját és gyermekeitek életutait és a paradicsomot pusztá-
vá változtatjátok. Ime hírnökeimet küldöm: a vizárt, a jégesőt,
a szárazságot, a hőséget, a fagyot és szélvészt; a madarak utját
másfelé vezetem, — emberekhez, kik jótéteményeimet nem tapos-
sák, intéstekül, hogy okuljatok.“ Illy körülményekben csudálkoz-
hatni, hogy a közvélemény az erdőpusztításokat törvénykülvinek
nem nyilvánítja, ha másrésről az emberek általában gondolkodni
szeretnének, és az ok és okozat olly távol nem volna egymástól. A
felvilágosodott kormány teendője tehát az emberek beteg itéleté-
nek segítségére jönni, és e rettenetes bajnak terjedését akadályozni.
E jótékony szándokát a kormánynak mutatják az ez év ele-
jén életbelépett erdőtvények. E törvények kezelésétől függ az
eredmény . . . Ha jogi fogalmak szerint a tény kiváltképen követ-
kezményei után megítélendő, nincs törvény, melly az erdőpusztítóra
nézve igen csekély lenne. Az égető egy házat, vagy legfeljebb egy
falut tesz tönkre, melly néhány év mulva újból fölépül. Mi ez egész
vidékek pusztulásához képest, mi által a földek tönkre tétetnek, a
kulturához szükségelt tényezők elzaratnak s elemi csapások nor-
malis állapottá válnak, a légkör megváltoztatik*), az élet feltételei
elvágtatnak? Feltéve, hogy ezekért egyes fapusztító nem tétethetik
felelőssé, de ha az okozott kárt annyi töredékre osztjuk is, a mennyi
erdőpusztító van, még elég marad fenn a példás büntetés igazolá-
sára.“

Ompolyi.

A magyar Tempevölgy.

Regényes tájleírás JÓKAI MÓRTÓL.

Mit érthetnék mást e név alatt, mint a *Balaton vidékét?* mely-
lyik tájrésze hazánknak érdemli meg inkább a Tempevölgy nevet?
a hol magasabb szellemek dalolni taníták a költőt; a nem költőt
pedig érezni azt, a mit a költő énekelt.

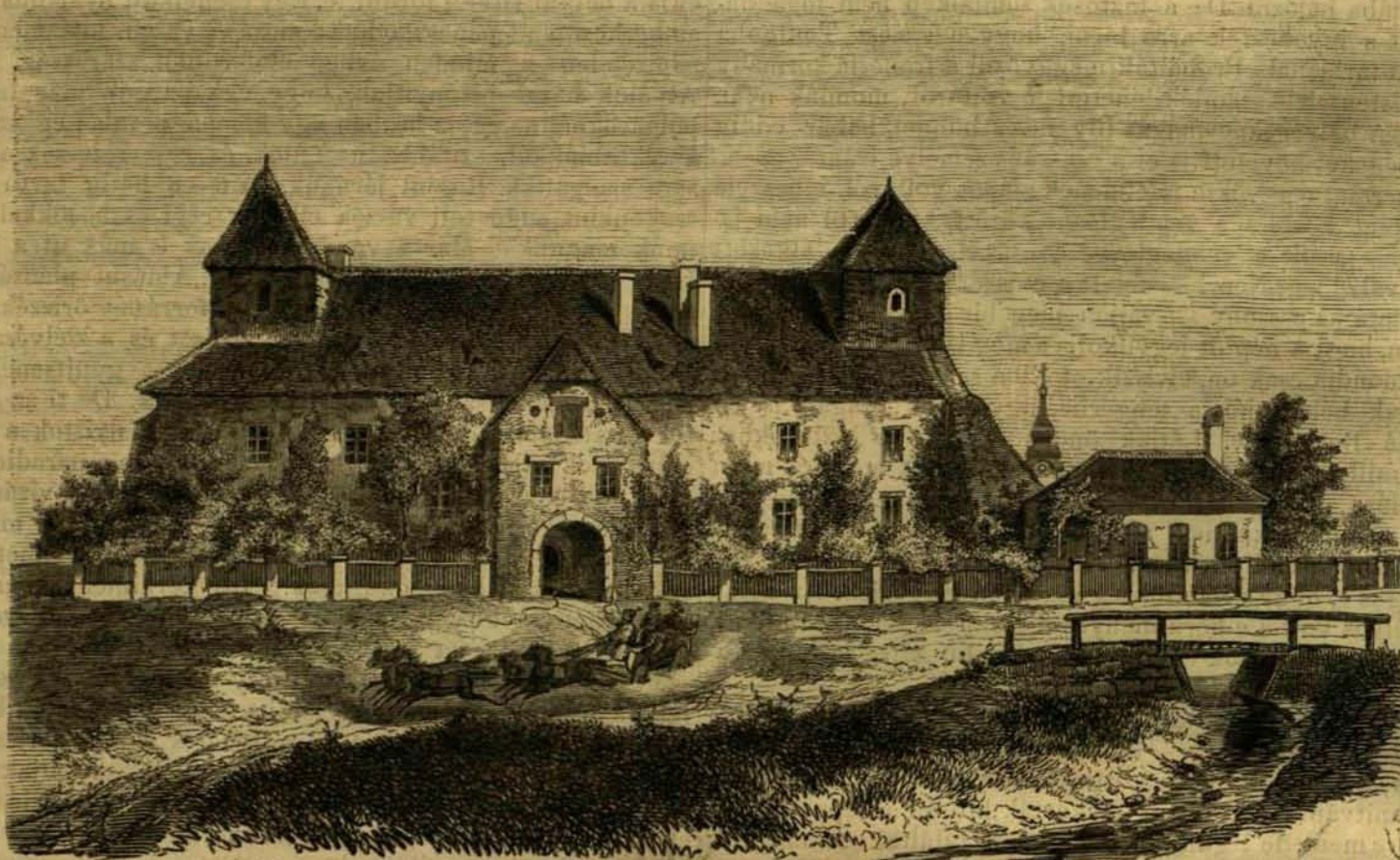
Sok szép tájékat bejártam hazámnak; voltam az *alföld* végte-
len rónáin, álltam a *székely havasok* csucsain; de mindeniknél job-
ban megragadott a *Balaton-vidék*. Az alföld ugy tetszik nekem,
mint egy *édesanya*, ki nem sokat piperézi magát gyermeke előtt,
nem iparkodik kedveért szép lenni; de kalászos mezőinek arany-
tengerével mutatja, milly híven szereti, millyen jó anyja volt, s
mig rezgő délibábjában tündér meséket mond neki, pacsírtá ének-
ben zengi bölcsődalát. — Erdély képe viszont ugy tünt fel előttem,
mint egy *büszke tündér*, ki bánulatra hív, büvöl és elcsábít; feny-
vesek zugása titkos szokat beszél, havasok látása a távol után vonz;
valami ugy kényszerít elérhetlenség után sohajtani; és egy fájó ér-
zés nehezíti a megváltást. — Ah de a Balaton-vidék egy bájos *meny-
asszony*, ki völegényére vár, minden ponton új bájjait tárja fel;
mentül tovább nézzük, annál szebbnek látjuk, s bár nevensenek ki
érte, én azt mondom, hogy az egész táj mósolyog! S még egy
mélyebb, még egy jellemzőbb benyomást hagytak lelkemben e kül-
lön tájak. A hegytelen alföld, mellyen semmi emlék, vagy rom

*) Hát a mezőregeen kiszáradó források?

nem hirdeti multunkat, képzeltem velem a derék *köznepet*, a melylyet becsülök; az emlékes Erdély minden heverő köhöz csatolt történeti nevezetességeivel tünteti elém az *aristocrátiát*; a melyet tisztelek; Erdély a magyar tájak aristocratiája; ah de a Balatonkörnyék a *táblabíró világ* képe, a középosztályé, a melyet szeretek, a melyhez tartozom, a melyről beszélni soha ki nem fogyok. Ha gazda vagyok, a Tiszamellék rónájának adom az első rangot; ha

től. A török had azonban utoljára is megrémült e láthatlan ellenségtől s a nélkül, hogy üzték volna, kitakaradott a várból. A történetíró azt mondja erre, hogy mesebeszéd, a természetbuvár azt, hogy tán vampyr lehetett az öldöklő kísértet, a poeta azt mondja, hogy szép tárgy balladára.

Mulatságosabb az adoma az 1687-ki visszafoglalásáról, a mikor Eszterházy hirtelen körülfogta két ezer lovassal és ezer hajduval

Balatonvidéki képek : Palotai várkastély.

politikus vagyok, Erdélybe leszek szerelmes; de mint költő, a Balaton vidéknek nyujtom a szépség almáját.

Csak az az egy fáj, hogy nem tudom azt olyan szépek leírni, mint a millyennek láttam.

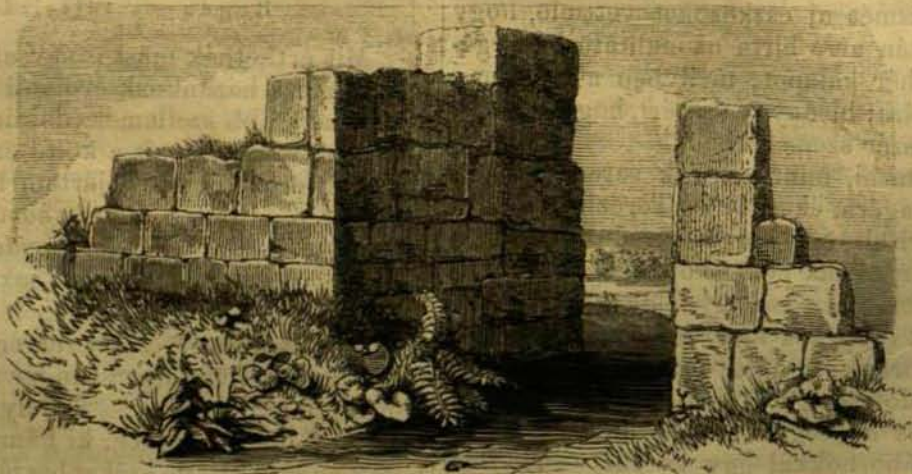
A mint Veszprém megyébe érünk, már kezdődnek azok az apró emlékek, mikkel e táj teli van szórva. Nem a márvány írotáblás historia emlékei ezek, hanem a regék, a mondák, az adomák emlékei, miket a nép szeszélye, vagy a költő ihlete alkotott.

Itt az ösvár, melyet a Corvinok híres ellenfele, Ujlaki Miklós építtetett. Igazán Palota. Hajdan széles árok fogta körül, melyet friss forrásvíz töltött meg s néha friss törökvér. Mikoriban a török szultánnak nemcsak a félhold, hanem a félföld is birtokában volt még, sokat hallották Palota körül a hadi lármát; 1593-ban Sinán basa spahijai lovagoltak be a kastély felvonó hidján s öt esztendeig ültek benne. A népmonda azt beszéli róluk, hogy egy török aga, a mint a fegyverteremben meglátta Ujlaky Lőrincz képét, dárdájával keresztül

szurta azt; ez csötörtökön volt, péntekre virradón halva találták ágyában az agát; Ujlaky ölte meg, annak a szelleme fojtá meg éjszaka, a két ujj helye is ott volt még a torkán, mintha két hegyes köröm ásta volna bele magát. És ezentul minden pénteken meghalt egy a török harcosok közül, ugyanazon két körömhelylyel a torkán; pénteken már rendesen volt halott a várban, a miből a magyar köznep azt következteté, hogy az ördög nem bój-

a töröktől megszállt várkastélyt, s azzal a hajdunép rögtön elkezdett lövöldözni kerekas ágyukkal a várkerítésre, a törökök meg várpuskákkal s szakálas ágyukkal rájuk vissza. Miután vagy öt hajdu elesett, s néhány török is hasonlóul járt, akkor kijön egy török hirnök a magyarokhoz s azt kérdi tőlük: „mit akartok?“ — „El akarjuk foglalni a várat.“ — „Hát mért nem szóltok? itt a kulcsa; mit rontjátok a kerítést?“ Így értették aztán meg egymást. Nevezetes, hogy akkor 67 török harcos volt a várban, aztán volt velük

97 asszony. — A várkastély most is bir még tisztos ódon külsejével; a rondella, melly előtt ez a kedélyes discursus folyt, most is áll még; vörös téglafalai vakolatlanok, de köröskörül benötte azokat szélesen a repkény, melly egész elevenzöld szönyeget képez a ritka ablakok körül; belül azonban új divatu izlés rendezte a boltozatos ősi termeket. — Távolabb az erdők között, sűrű mogyorófabokrok közé rejtve látszik valami feketülő rom. Pusztá-Palota az, Mátyás király kedvenc vadászkastélya, ott csente el a királyi ebédből a torkos

Balatonvidéki képek : Kinizsi ugratója.

szakácsné a csuka máját, a kérdező királynak fufangosan felelve: „csóri csuka: nincsen mája“ mire a király rögtön cadentiát mondott: „palotai pálcza: nincsen száma“ s a csukamáj rögtön előkerült.

Mátyás vára összeomlott, Ujlakyé most is áll még.

Nem messze innen az ut mellett látszik az a kettős köfal, melly közt most egy kis malomhajtó patak foly alá; a néphagyomány „Kinizsi ugratójának“ nevezi azt, s az a monda róla, hogy az haj-

dan erős hid volt, s ha a Kikiritó zsilipjeit felhuzva, a tavat lebecsáták a mezőre, csupán a hidon keresztül lehetett Palotának menni. Kinizsi Pált egyszer nagy szamu török had szorítá meg e téren, a vezér hirtelen felvonatta a tó zsilipeit s mig bajnokai háta mögött a hidat letörték, azalatt egymaga harczolt az ellennel; tudjuk azt felőle, hogy két kézzel szokott verekedni. Mikor aztán a hid le volt rontva, egy ugrással átszöktetett rajta villám paripáján. Egy török sem csinálta utána ezt az ugrást. Hogy Kinizsi idejében nem járt még itt a nagyságos török, az ugyan bizonyos; de azért nincs az a bölcs, a ki ezt a mondát kibeszélje a nép fejéből s minek is beszélné ki?

(Folytatás következik.)

Az indus vallás és a visnuiták Krisna-ünnepe vagyis farsangja.

Az indus nép a legrégebbek egyike, mely igen korán eljutott a szellemi és anyagi műveltség bizonyos fokára, miről építészeti és irodalmi maradvá-

lemre látszik vergődni, Visnu mindannyiszor megjelenik, állati vagy emberi alakban testet ölt s visszaállítja az igazságot, a régi jó rendet. Az indus hitrege szerint már kilencszer testesült meg mint hal, teknősbéka, vadkan, óriás, himoroszlán, törpe, Parasurama hős, Balarama hős és legutolszor mint Krisna hős a Pandu és Kuru közti harczban.

Ez utolsó megtestesülése alkalmával, mint egy hitrege mondja, a Jamuna (Dsamna), hegy közepe tájékán jött a világra, tehát körülbelől azon helyhez közel, hol most Delhi áll. Itt növekedett föl s miután számos pástorleánnyal szerelmi viszonyt kötött és tépett szét s több szörnyállatot kivégezett, Pandu mellé állt, ki is Kuru bátyját a trónról elüzni akarta, hogy maga foglalja el.

Krisna isteni származása ellenére igen becestelen és erkölcstelen eszközök megragadására bírta Pandut, mellyek azonban 18 napi csata után megtermék a győzelem gyümölcsét.

Krisna istenember halála nem természetes módon történt. Egy vadász ugyanis az erdőben meglátva zergének nézte s agyonlőtte. Szelleme az egekbe emelkedett, hol isten pajtásai nagyon megörültek visszatértén. A hitrege azt mondja Krisnáról, hogy földön járta alatt 16,000 neje volt s 180,000 fiat hagyott hátra maga után.

A visnuiták Krisna-ünnepe vagyis farsangja.

nyai bizonyosságot tesznek. Városaik mindegyike számos illy építészeti remekpéldányt bir felmutatni, melly részint romban hever, részint romlásnak indult már s az épségben maradtak közül számtalant szétduland a most is még dühögő lázadás és beháboru.

Az indus nép tán semmit sem őrzött s tartott meg olly épen is hiven, mint vallását, melly azonban szintén több átalakuláson ment át. Ósalakja a *brama-vallás*, melly a *Vedák* és *Upnek* szent könyvekben van megörökítve s a régi sanscrit nyelven írva.

A bramavallás tanai szerint van egy érzékfölötti, önálló, öröklöttü fölény, minden létnek és ismeretnek kutfeje, neve *Parabrama*. E fölénytől kiömlés által származott minden létező. E kiömlés jelképekben adatik elő, és az először származottak mindegyike uj lényeket szült. Illyen a *Visnu* és *Siva* istenség.

Ezek szerint *Brama* a létnek kezdete, a teremtő, *Visnu* a föntartó, *Siva* a romboló, rontó, az idő. Legjelentékenyebb az egész tanban *Visnu* istennek koronkinti megtestesülése. Valahányszor a rosz, az igazságtalanság győze-

Mi az indusok isteni tiszteletét illeti: *Brama* minden tiszteleten fölüll; *Visnu*-és *Sivának* azonban utonuttfélen oltárokat s templomokat emeltek s tiszteletükre áldozatokat tesznek, fényes ünnepélyeket tartanak, mellyekben nagy szerepet játszik a fölavatott szüzek (bajaderek) tánca; némelly szertartásaik azonban, millyen a szüzek szolgálata is, sértik az erkölcsöt és szemérmét.

A bramavallás több felekezetre oszlik, mellyek közül Indiában legelterjedtebb a visnuitáké. Ezek ünnepélye közül legfeltünőbb és legnépszerűbb a Krisna tiszteletére tartatni szokott *Dole Justuam*, melly igen sokban hasonlít az olasz karnevalhoz, s körülbelől ugyanazon időben megy is végbe. Ez ünnepélyen a nép különféle bohóc öltözékben jelenik meg, kinek pedig nincs tehetségében illyet öltetni, testét vörös agyaggal mázolja be. Egy csoport Krisna szerelmi kalandjait jelképezi számos szeretőivel, a másik annak emberréletelet. A Krisnát személyesítő egyén égő fátylát tart kezében, a mögötte látható nő, ki az istenség anyját ábrázolja, ötlángu lámpát hord utána. A zenésztől kísért csapat, tánczolva s bohóságokat üze vouul

végig az utcákon, Bent a templomban, mint képünk mutatja, tánczosnák, zenészek, egy fáklyás férfi és lámpát tartó nő végzik az isteni tiszteletet. A tánczosnák Krisna szeretőit, a fáklyás férfi magát az istent, a lámpát tartó nő pedig annak anyját képviselik.

A mérgezések és ellenszerei.

Nem kis fájdalommal olvasva a tömérdek sok szerencsétlenséget, mely részint vigyázatlanság, részint tudatlanságból származik; más oldalról látva a szép, a nemes irányt, mely e lap kitűzött célja, eltökéltem magamban a közéletben előforduló véletlen szerencsétlen esetek, vagy ön, vagy mások általi mérgezések által előidézett szokott erőszakos halál meggátolására köztudomásúvá tenni a módokat, miket a tudomány hosszú időn át kifürkészett s az eljárások, tapasztalatok, gyakran igazoltak.

A mérgezések lehetnek szándokosak, de leggyakrabban önkénytelenek, azaz véletlenek, tudatlanságból származottak. Mérgezést rendszerint az ásvány- és növényország terményei szoktak előidézni, ha kívülről a testbe jutnak, azonban minthogy az állatországoknak is vannak egyes egyénei, miknek harapása, marása igen gyorsan kiölthetja az életet, mint a minők a tudományosan úgy nevezett hullók vagy népiesen csuszómászók seregébe tartozó állatok, u. m. a kigyófélekénél nálunk is előforduló egy pár példány: sorba veszem a természet mind három országából mindazokat, mik itt nálunk az előkerülhető szerencsétlenségnek okai lehetnek.

Első az állatok országa.

Kedves hazánkban hála Istennek, az állatok országában előforduló, mérges harapásuk által gyors halált okozó hullók serege alig van néhány egyén által képviselve, nem úgy mint a forró éghajlat alatti világrészekben, hol több neműek, ezen nemekben ismét több fajtájuk találatnak, melyek közül némelyeknek, például a csörgöncsöknek — csörgökigyó — harapása néhány perc alatt megöli az embert. Igen érdekes és megnyugtató tudni, miképp a Gondviselés teremtményéről, az emberről, még e tekintetben is gondoskodott, mert a melly vidéken e szörnyű hullók előfordulnak: ugyanott növel a növényország egy *Mikania Guaco* nevű növényt is, melyet az ott szülöttek úgy fordítanak a kigyómarás veszélye elhárítására, hogy ama növény összetört levelével borogatják a sebet; sőt némely ott megfordult s erre figyelmet fordított írók s természetvizsgálók azt is állítják: hogy ha e növény kifacsart nedvét testökre beoltják — a kigyó nem is marja meg őket. Ezen állítást elismeri a most élő természettudósok legnagyobbika Humboldt Sándor is, ki azt hiszi, hogy ezen eljárás méltán bámulható eredményének oka abban rejlik, miszerint a növény a bőrnek olyan szagot ad; minőt a kigyók ki nem állhatnak.

Magyarhonban a mérges kigyókból leginkább három fajta található, melynek csipése halált okozni képes.

1-ő *A varancsor szülér* vagy *homoki vipera*, (*Vipera Ammadytes*. Sandvipera,) melly élet szül s orrán két három vonalnyi fennálló varancs ül, honnan nevét vette. Színe barnás szürke, hossza 1 $\frac{1}{2}$ —2 lábnyi. Honi kigyóink legmérgeesebbike, mellynek csipése kevés idő alatt megöli az embert. Sajátképi hazája Dalmatia, Istria, az Adriai tenger mellékén, nálunk csak a Bánságban s Mehádia környékén jön elő.

2-ik *A közönséges paizsóc* vagy *kurta kigyó*, közönséges vipera. (*Pelias berus* vagy *Vipera cherssea*. Gemeine Viper.) Színe igen változó, rendszeren szennyes barna vagy szürke, tarkóján fekete V. betű látszik, mellytől háta hosszant csipkés, sötétbarna szalag húzódik; hossza ritkán haladja meg a két lábat, farka igen rövid, hirtelen lekonyult, alul sárgás színű. Európában mindenütt honos, nálunk is gyakori, alattomos tunya állat; ha fölingerlik, összetekerődzik, nagyon sziszeg, s nyakát mintegy féllábnnyira lökdösi ellenére. Felső állkapcsában létező nagy mozgékony görbe *marcszonyai* (az ezen nemű fogak tudományos neveze) mérges voltára hagynak következtetni, s valójában egy óra alatt képes megölni az embert.

3-ik *A fekete paizsóc* vagy *fekete vipera*, (*Pelias prester*. Schwarze Viper) felül koromfekete, hasa kékesfekete, hosszúságát s egyéb sajátosságait tekintve az előbbivel megegyez. Hazája a magasabb hegyek és havasok alja, honunk felső vidékein nem ritka.

Ezeknek marása minden melegvérű állatra s az emberre is megölő mérge, mellynek ártó hatása onnan van, hogy mérge-tömlőjükből harapás közben mérgeük az okozott sebbe ömlik, honnan az a vérkeringés által a test minden részeibe elvitetik s a vért mindenhol megmérgezi, minek természetes következménye: halál. A mérgeknél elterjedése tehát minden áron megakadályozandó, mi is inkább a test külsejére ható eljárással, mint bensőleg adandó gyógyszerekkel lehet meggátolható. Ugyanis ilyen esetben a megmarat résznél a sebet felett a véreket rögtön összeszorítjuk, a sebet kivájjuk, s vagy tüzes vassal vagy más égető szerekkel, minők az égető lugok (hamélelglug, sziksólug, égető mészlug) kiégetjük. Ezen egész munkálatot, mint szintén minden más segélyjavaslatot, ha csak lehet, tüstént orvosra, mint ahhoz értő emberre kell bízni.

— Heimbrod beszél egy esetet, miszerint bizonyos egyént egy közönséges paizsóc alsó ajkán mart meg. A sebet egy óra hosszant feleresztett ammoniával — szalmiálal — mosták, s aztán körösbogár-tapaszt tettek rá. Belsőleg highalvacst (Calomel) adtak be neki. Egy napra rá nemcsak arca dagadt fel kétannyira az illetőnek, de sőt melle és jobb karja is erősen meg volt a mérge hatása által támadva — második napon már magán kívül volt a beteg, érverése megszűnt. Ekkor idegizgató-szereket (ha orvosok is olvasni fogják e lapokat s talán ép ez esetet nem olvasták volna: *Infus. flor. Arnicae*, c. *Tinctura Valerian. aeth.* in aether. acet.) adtak be neki, kívülről

pedig ammoniás olaj kenőcsöket dörzsöltek be, végül genyszívó kenőcsöket raktak rája, miknek következtében a beteg helyreállt.

A némelyek szerint mérges s ez okból ártalmas, mások szerint ártalmatlan skorpiók marását is szalmia lélel kell ki mosni, mindenkifelett igyekeztvén a méh fulánkjához hasonló szuróját kikeresni a testből, erős gyuladásoknál jó szolgálatot tesz az ólomvizzel borogatás. — Bontius beszéli, miszerint: nagy skorpiók szurása következtében több egyén megtebolyodott.

Mielőtt tovább mennék, nem hallgathatom itt el annak megemlékését, hogy miként gyógyítja Szászországban a közéletben gyakran előforduló s rendszeren szerencsétlen végzetű marását a veszett kutyáknak egy erdőmester. Gyógymódja abban áll, hogy a sebet rögtön a marás után meleg eczettel vagy langyos vízzel gondosan ki kell mosni, s aztán kiszáritni; ekkor a sebbe néhány csepp ásványos sósavat önteni, melly sav a nyálmérget feloldja s ezáltal veszélyes természetét elrontja. Ez erdőmester állítja, miként ő már sok embert és barmot megóvott ezen eljárása által a veszett kutya marásától keletkezni szokott rettenetes betegségtől, a viziszonytól. — Ezen orvoslás bizonyosságának kikutatása nagyon igényli a gyakorló orvosok figyelmét!

Második a növények országa.

Ezen országnak mérges terményei minden vidéken el vannak terjedve, nem úgy mint a mérges kigyók, mellyek leginkább erdős, hegyes vidékeken, vadonokban tartózkodnak, s mellyektől a rónavidékek csaknem egészen mentek szoktak lenni. Mérges növények épen úgy találatnak és tenyésznek a legsikább tájakon, mint a hegyes, erdős vidékeken. Igaz, hogy itt is áll az, miszerint a hegyes vidékek megvannak az ő saját mérges növényei, mellyek csaknem kizárólag ollyas vidékeken, de nem rónán is jönnek elő; azonban a róna vidékeken honos mérges növények szintén olly veszedelmesek mint amazok, habár más neműek s fajtájuk is.

Hatásukat tekintve a mérges növényeket leginkább két csoportra osztjuk, u. m. A) *rágókra* és B) *bóditókra*. Mindkét csoportbeliek veszedelmese, a *rágók* azonban mérgeesebbek.

A) A rágókhoz tartoznak:

1. *A zászpakihircs* vagy *őssi kikircs* (*Colchicum autumnale* L. Herbstzeitlose), melly nedves réteken, dombokon s erdőkben terem. Magva és gyökere vagyis hagymája mérges.

2. *A fehér és zöld zászpa* (*Veratrum album*, L. Weisser Germer és *V. viride*), mellyek a köznép által hibásan *hunyornak* is nevezetnek, hegyes tájakon a nedves helyeket szeretik, gyökeikben van leginkább mérges erejük, melly gyökök rostosak szoktak lenni.

3. *A fekete hunyor* (*Helleborus niger*, L. Schwarze Niesswurcz), erdőkben terem, vékony sok számu rostos gyököcskékből álló gyökerében veszedelmes mérge foglaltatik, melly nagyobb adagban bevéve hánytat és erős hasmenést okoz, még nagyobb mennyiségben véve fájdalmas görcsöket, gyomor és bélgyuladást véres kiürítéseket, sőt halált is hoz elő nem ritkán $\frac{1}{2}$ óra alatt.

4. *A sisakvirág* (*Aconitum*), melly felső szirma sisak idomáról nevezetik így. Nálunk több faja tenyészik, mellyek közt a katika sisakvirág (*Aconitum Napellus*, Gemeiner Sturmhut) legmérgeesebb. Szép kék virágu, 2—3 lábnyira növe, magasabb hegyeken gyakori növény. Legnagyobb ereje leveleiben van, azonban magvai is nagy részben bírnak azzal.

5. *A piros gyűszűvirág* (*Digitalis purpurea*, Rother Fingerhut), melly nevét virágpártája gyűszű idomáról vette. Erdőkben, sziklás helyeken néhol vadon terem, kertekben mint dísznövényt tenyészítik gyönyörű virágaért. Minden része kellemetlen keserű és égető ízű, levelei azonban legmérgeesebbek, mellyek belsőleg nagyobb mértékben véve éles fájdalmakat s gyuladást okoznak.

6. *A dohány* (*Nicotiana Tabacum*, L. Gemeiner Tabak), melly mindenki előtt ismeretes, szintén ezen csoportja közé tartozik a mérges növényeknek. Amerikából hozták át Európába, hol az esakhamar mindenütt elterjedt. Egy folyó és egy jegezes vagy kristályos állományu igen-igen erős mérget foglal magában. Azon nedv, melly a pipában és szárában összeszokott gyülni, szintén nem keveset tartalmaz a most említett folyó méregből, elannyira, hogy a tartós életű kigyók némely fajait is képes megölni, nemcsak az embert. Innen nagyon könnyen elképzelhető, milly visszás és balga eljárás az, midőn köznépünk a testen előjövő némely keléseket és gyuladásokat ezzel, az ugynevezett *pipamocsokkal* bemázolva igyekeznek gyógyítani. — Tüze olajat!

(Folytatás következik.)

Egy levél Thököly Imrétől.

Közl: Zólyomi.

„Sok jókat adgyon In Hrohózi lakosok! Isten boldogítatásábul, már most, hogy annyiban vannak az dolgok, akarunk miis (mink is) az Evangelikussok részéről Praedikátorokat, ezért híven megengettük néktek is, hogy kívánságtok szerént való Praedikátort kereshessetek, kit el se mulassatok, hanem mindgyárt első alkalmatossággal is vigyetek Praedikátort helységtetekbe. Múskint Animadversiónkat el ne kerültek. Datum Ex Castris Plris ad Nagy Kosmály dye 9bris (novembris) 16,82: *Emerico Thököly*.“ *)

*) Hrohoty (másként Hrohócz) falu Zólyomgyében, tisztán protestans lakosokkal, maig is mint ereklyét őrzi ezen levelet, mellyben lelkeszt választani megengedett neki, — az egyház levéltárában. A levél különben egészen ép karhan van s méltán nagyra becsültetik Hrohoty lakosai által. — Z.

T Á R H Á Z.

Vélemény az új pénz-nem elnevezését illetőleg.

Több ízben s különféle lapokban olvastam, hogy a jelenlegi pénz helyett jövőre új pénz-láb hozatik forgalomba; s leiratik, hogy minő részletekből fog az állani. Lesznek, azt mondják, 2 forintos, 1 forintos és 1/4 fto darabok, azonkívül aprópénzül veretik és pedig ezüstből (10/100) tiz századrész és (3/100) öt századrész, rézből pedig 3/100, 1/100 és fél századrész, melly, minnekutána a századrész németül „Deut“-nek mondatik, azért minálunk is lesz 1/2 dejte, 1 dejte, 3 dejte, 5 és 10 dejte.

Nem képzehetem, miért kellene ezen új pénz nemét magyarul épen németes dejtének nevezni, hiszen ezzel legalább nem vagyunk még úgy, mint a hónapok régi, idegen eredetű elnevezésével, mellyek már annyira tulajdonunkká váltak, hogy ámbár többször öltik egyiknek vagy másiknak eszébe, ezeket is megmagyarosítani; mégis folytonosan a régiéknél maradunk. Itt nem így állunk, a németes dejte még elfogadva nincs, azért azt gondolom, miért ne lehetne ezt ezennel annyira kiképzett nyelvünkön magyarul elnevezni?

Volt t. i. már ennekelőtte is oly pénzünk, melly a forintnak századrészt tette, a hajdani *dénár* vagyis magyarul az ugynevezett *kispénz*, s miután ez apró, valóságos váltópénz *) (Scheide-Münze); miért ne lehetne ezt jelenleg is a német kiejtésű dejte helyett a hajdankori, még a nép között is ismeretes „pénz“ néven nevezni, p. o. 1/2 pénz, 1 pénz, 3 pénz. — Azonban 3/100 öt pénzt, 10/100 tiz pénzt, rövidítve lehetne ötös és tizesnek is mondani, annál is inkább, mivel az a forintnak öt, ez pedig tiz részét teszi. — Továbbá meglehetne még e mellett az utóbbiakra nézve az eddigi *garas* elnevezést is tartani, — ezt pedig azon oknál fogva, mivel ennekelőtte is az 5 kis pénz egy garast, 10 pedig két garast tett, és az efféle 5 pénzes, valamint más eddigi garas is 20, a tiz pénzes pedig tiz darab egy forintot alkotott, a mi jelenleg és jövőre is illy forma számításal jön ki, annál inkább is, minthogy a 2, 1 és 1/4 forintokra is az eddigi elnevezés megmarad. Győzzön a mi célszerűbb! **)

R. S.

Irodalom és művészet.

+ (Vajda János) összes lyrai költeményei, nemsokára gyűjteményben fognak megjelenni. Kiadja Heckenast Gusztáv.

+ (Előfizetési fölhívás.) Szotyori Nagy Károly debreczeni reform. orgonista és kántor, a helybeli főiskolában ének- és zenetanár előfizetést nyit illy című munkára: „Templomi és halotti karénekeskönyv.“ Szerző többek közt így szól előfizetési fölhívásában: Gondoskodni kell oly eszközökről, mellyek ugy általában minden ének- és zenekedvelőnek, mint különösen a kántor és orgonistáknak módot nyujtsanak arra, hogy a külsországi, avagy a honi ének- és zeneiskolák látogatása nélkül a templomi s halotti ének- és zene-mesterséget művészileg magoktól is tanulmányozhassák, s ez által mind a híveket helyes éneklésre szoktassák, mind tanítványaikat karénekekre taníthassák, mind végre az orgona helyes játszásával a hívek áhitatosságát előmozdítsák. Az erre való eszközöket pedig könnyen megérthető, mégis célravezető kézikönyvek minél olcsóbb kiadásában hiszem feltalálhatók. Megjelenik e munka 5 részben: I. Rész: 60 praeludium stb. Előfizetési ára 1 ft. 30 kr. p. II. Rész: 166 chorál és a néphymnus; e. ára 2 ft. p. III. Rész: 30 közönséges halotti ének négyes hangszóra; e. ára 30 kr. p. IV. Rész: 20 templomi és halotti nagyobb szerű karének, kétnemű énekkarra rövid utmutatással; e. ára 1 f. p. V. Rész: Orgona- és zongoraiskola; e. ára 2 ft. p. Megjelenik csinos és tiszta kótabetűkkel nyomva füzetenként július, augusztus és szeptember hónapok alatt. Az egyes superintendenciákból begyűlendő minden 10 előfizetés után szerző egy tiszteletpéldányt ad az illető superintendenciális praeparandia részére, hogy az szegény jó tanulók közt koronként jutalmul osztassék ki. A tiszta jövedelem egy részét is a fönnálló praeparandiák javára fordítandja. Az előfizetési pénzek bérmentve július 20-ig szerzőhöz Debreczenbe küldendők.

— (Nagy Miklós és Gyulay Károly urak tájkép-albuma.) Ezen, annak idejében sok szóvitára alkalmat szolgáltatott vállalat végre valóságának néz eléje. E napokban kaptunk az albumhoz tartozó két valóban pompás és nagy körajzu képet, „Hátszeg vidéke“ és „Ilok vára“ címűeket. A képek nem ugyan Párisban, hanem Bécsben készültek, de azért oly tökélyvel vannak előállítva mind rajz, mind nyomás tekintetében, hogy illy művészi becsű hazai tájképeket még alig bírnak, s legjobb ajánlatnak tartjuk a vállalat továbbbi pártolására. Nem hallgathatjuk el, hogy különös örömtünkre válik, illy dícsérettel halmozni el oly vállalatot, mellynek szerencsétlensége volt, keletkezésekor több oldalról kemény gyanúsításokkal találkozni. Ohajtva várjuk a művek folytatását.

— Megjelent „Bordács Elek, a gyalog árendás“ című munkám. Ára 40 pkr. Kapható Ráth Mór és Magyar Mihály könyvtárak uraknál. Vidékre minden egyes példánynak árán fölül postadíja 7 pkr. A többi könyvtárak urak s bárkik mások a vidéken vagy egyenesen nálam, vagy a Szent István társu-

*) Midőn az 1818-ik évben a magyar minisztérium által veretett magyar körülíratu aprópénz, ez állt rajta „magyar királyi váltópénz.“

R. S.

**) Igen korszerűnek s szükségesnek tartjuk e felszólalást. S ki kell jelentenünk, hogy a dejte szót mi sem nem csináltuk, sem használatba vételét nem ohajtottuk. Használtuk azt lapunkban a Weningerféle röpirat ismertetése alkalmával, mellyben ama szó előfordul. Annyival inkább nem ajánlhattuk azt, mert hiszen az új pénznem neveül még a német Deut szó sines véglegesen elfogadva.

Szerk.

latnál rendelhetik meg készpénz fizetés mellett; minden tizre egy tiszteletpéldány járulván. Vidékiek a medárdi vásár alkalmával legbiztosabban tehetik megrendeléseiket. — Tisztelettel kérem föl a többi lapok t. cz. szerkesztőit, sziveskedjenek e tudósításomat lapjaikba fölvenni — Pest april 21-én 1858. Lakásom: József külváros tömő utca 1. sz. a josefinum árvaház felé. Tancsics Mihály.

— (Török János „Publicistai és nemzetgazdasági dolgosatainak“) azon vastag kötete, mellyről minap emlékeztünk, s melly mult héten hagyá el a sajtót, kétségkívül a legnevezetesebb tünemény, melly a legújabb korszakban az elhanyagolt magyar publicistikai irodalom terén megjelent. A hazai ügyek, az újabb fejlődési processus, a kort mozgó eszmék, kívánatok és sohajtságok tükre és tárháza ez, s ha egyéb érdemet nem tulajdonítana is neki valaki, mivelődtörténeti fontosságát senki el nem vitázhatná. Török János régen bebizonyítá journalistai hivatottságát, s elismerik azt mindnyájan, kik hírlapi cikkeinek évek hosszú sora óta olvasói. Tagadhatlan, hogy ez írásmód sokban különbözik a rendszeres tudományos előadástól, de T. J., a magyar közélet terén nagy tapasztalásokkal bíró férfiú, képes volt mindig úgy írni hírlapi cikkeit, hogy azok a napi sajtó könnyed öltönyében is a pillanat elszálló érdekénél maradandóbb beccsel bírjanak, s tanulságos voltak még akkor se veszték el, midőn a pillanat hatása elmúlt s azok egy könyvbe gyűjtve kerülnek kezünkbe. Azt hisszük annál fogva, hogy Török János igen hasznos szolgálatot tett irodalmunknak, s a hazai közügyek éltető eszméivel foglalkozni szeretőknek, midőn 1853-tól fogva a mai napig részint a Pesti Naplóban, részint az általa alapított Magyar Sajtóban időszakonként megjelent cikkeinek egy részét, újra rendezve, összegyűjté és sajtó alá bocsátá. Az 545 lapra terjedő nagy munkában a nagyszámú, s hazafiúi melegséggel írt „eseményeszerű s alkalmi nyilatkozatokon“ kívül a cikkeik nagyobb része „a nemzeti s társadalmi háztartás“ kérdéseit fejtegeti, mellyek a közel mult 5 év alatt fölmerültek. E munkát nézetünk szerint, nemcsak most, hanem később is, haszonnal fogja lapozgatni mindenki, a kit közügyeink érdekelnek s belőle meg lehet most már itélni azt is, mennyi joggal szereti magát Török János, gr. Széchenyi István tanítványának nevezni. Mi azt hisszük, s e legújabb munkája hangosan bizonyítja, hogy e tisztes címre ő neki teljes igénye van.

— *Bulyorsskyně.* „Uti napló“-ja, mellyre előfizetés volt hirdetve, sajtó alá került s biztos remény van, hogy nemsokára meg fog jelenhetni.

— *Egerben* az érseki lyceumi könyvnyomdában megjelentek s 1 pfton minden hiteles könyvtár által megszerezhetők: *Szabó Imre, Néphez alkalmazott egyházi beszédei. III-ik kötet, 2-ik bővített kiadás.* A tartalommal és szépséggel egyaránt teljes beszédek jelen kötete a husvéti évszakot, s a pünköstinek X. vasárnapig eső részét, és a közbejövő ünnepeket tárgyazza összesen 22 beszédben. Szerző ur ezekben sem tagadta meg eddig e téren kivívott jó nevét, s illető egyházi rendű t. cz. olvasóink sokkal jobban ismerik azt, mintsem egyéb ajánlatra szükség lenne az egyszerű megemlétesnél.

+ (*Uj vigjátékok*). Benkő Kálmán, nemzeti színházi tag, s a „Mikulás“ című népszimnű szerzője, két vigjátékot írt „Kis árva“ és „Vendégszerép“ címek alatt, mellyeket a bíráló választmány már el is fogadott. Lesz tehát színházi újdonság elég, csak aztán a közönségben se legyen fogyatkozás.

+ (*Rózsági Antaltól*) ki ezelőtt a győri főgymnásiumban a francia nyelv tanára volt, s közelebb Pestre tette át lakását, „Kisvárosi titkok“ című egykötetes regény fog megjelenni, mellyet Müller Emil ad ki.

+ (*Simonffy Kálmán*) ifju zeneköltőtől legközelebb „Endrődi dalok“ című új zeneszerzemény fog megjelenni.

+ (*A „Százssorszések“*) című versfüzet, mint a Közlöny melléklete a napokban megjelent. E füzet Heine, Hafiz és Mirza Saffybol hoz csinos fordítmányokat, Berecz Károlytól. Bevezetésül alkalmi észrevételek s a nevezett költők rövid jellemrajza szolgál. — Vajha minél többen vállalkoznának irodalmunknak becces fordítmányokkal gazdagítására.

* * (*Ismét egy magyar lappal több*) leend irodalmunkban, ha csakugyan való, hogy Pesti Frigyes Temesvárott egy ollyannak szerkesztésére engedélyt kapott. A nevezett lap „Dejte“ címet visel homlokán, s megindul jövő július elején. Üdvözljük új társunkat, és sok szerencsét kívánunk a derék vállalkozónak.

+ (*Uj vigjáték*). Kövér Lajostól a drámaíró választmány egy új 3 felvonásos vigjátékot fogadott el, mellynek címe: „Hódítás falun.“

— (*Régi magyar zene gyöngyei*.) Gróf Fáy István, máltai vitéz ur „Régi magyar zene gyöngyei“-nek második füzeté ép most jelent meg Glögl bécsi műárosnál, ki sok magyar zene csinos kiállításáról dícséretesen ismeretes. — Ezen második füzet nagyon érdekes, a mult század híres zenésznője, a híres *Csinka Pannátul* egy igen szép lassu közöltetik, ugy szintén egy verbunkos *Csermáktul*; egy friss magyarban a duda igen szépen utánoztatik; *Tyutyu* néhai ungvári cigánynak is közöltetik egy igen szép eredeti lassuja, melly egykor mint dal is, Felső-Magyarországban különösen kedves nóta volt. Több szép friss, régi és újak, közben-közben előjönnek, és az egészet érdekes magyar salon-darabnak lehet mondani. A gróf tulajdon szerzeményei közül is, közöl egy szép lassut, mellyet csak mások kérésére tett be. A negyedik füzet, mint értesültünk, csupa komoly lassu, legszebb magyarjait fogja Csermáknak tartalmazni! A gróf most a harmadik füzetben dolgozik, hol *Russitska* ütöközte is elő fog fordulni, mit az a Rákóczy-indulóhoz írt; illyeket nemrég a párisi Berlioz Hector is adott ki Pesten. Zapf ur által. Érdekes lesz, az eredeti magyar *Russitska* gondolatait is megismerünk! — Végül csak azt sajnáljuk, hogy a derék harmadik füzetben a

művészek rövid életrajzát magában foglaló magyar szövegben a nyomtatási hibák kikerülhetnek nem valának.

+ (Del Porta lissaboni igazgató) — írja a „Hölgyfutár“ — ajánlatot tett, hogy nemzeti színházunk összes operaszemélyzetét szerződötti hat óra kétszázézer frankért, s bár ez ajánlatot a nagy távolság miatt, mely Pest és Lissabon közt van, elfogadni nem lehetett, legalább bizonyítékul szolgálhat annak, hogy azon sötét homály, mely nemzetünket a külföld elől eddig majd teljesen eltakarja, lassankint oszlani kezd, s nemcsak szomszédaink, de a legtávolabb nemzetek is meg fogják ismerni Árpád népét, s hazánk közügyeit érdekelt figyelemmel kísérendik. — Ugyancsak a nevezett igazgató Kaiser Ernsthének is, ki nemzeti színházunknál újra szerződöttetett, külön ajánlatot tett, mely szerint e művész két hónapi szabadságidejét Lissabonban fogná tölteni, ott ez idő alatt tizezer frank tiszteletdíjért vendégszereplendő.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

— (Gubics András, derék pesti gépészünk) jelenti, hogy a Howard-féle ekét t. Benkő Dániel ur utmutatása szerint elkészítvén — mely, mint a „Gazdasági Lapok“ban olvasható, a szántó próbát Benkő Dániel szakértő bírálata szerint ép úgy, mint maga a Howard-féle eke kiállotta — a t. gazdaságközösségnek a legjutányosabb árért, fagerendelylyel 52 pftért, (holott a Howardeke 80 pftba kerül) egyszersmind mindennemű kész gazdasági gépeit ajánlja s minden e tárgy megrendelések pontos teljesítését igéri. A kész gazdasági gépek megtekinthetők lakásán (Lipót-utca 41 sz.) hova a megrendelések is czimezendők.

△ (A lötenyészésnek emelését) illetőleg annak a nép általi fölkaroltatását előmozdítani ohajtván, gr. Csáky Kálmán a „V. és V.“ lapban következő indítványt tesz: „Alakuljanak vidékenkint kis társulatok 6—8, vagy 10 birtokosból; ezek vegyének 1—3 mént a dolgozó kocsilovak fajából, minden részvényesnek joga legyen hat kanczát fedeztetni; a többi időben a mének igen mérsékelt hágtási díj mellett a föld népe rendelkezésére álljanak. Évenként lókiállítás is volna rendezendő, melyen a legjobb lovak számára, a hágtási díjából jutalmak osztatnának ki.

Közintézetek, egyletek.

* * (A magyar tudóstársaság) e hó 19-én tartott bölcészeti és jogtudományi osztályülésében Wenczel Gusztáv egy a 16-ik században folyt s bizonyos földbirtokot, nevezetesen Ozorát, Tamásit illető per minden okmányait mutatta be. E per egyike volt a legbonyolódottabbknak, s mégis befejeztetett nem egészen négy hó alatt, mi meggyőző példája annak, hogy a per-folyamok lassúsága s hosszúsága épen nem fektűt a magyar törvénykezés természetében. — A továbbiakra nézve kiemelendő, hogy a tudóstársaság elhatározta, m'szerint az elfogadott pályamunkákat a titoknok ezután a szerzőknek lemásolás végett ki ne adja, mivel sokszor történt már, hogy az illy munkák vagy csak nehezen, vagy épen nem is kerültek vissza többé; ha tehát a szerzők azokat le akarják másoltatni, azt vagy saját leírók, vagy a t. t. írónka által kell lemásoltatniok. — Szabó József, Buda-Pest geológiai viszonyait tárgyzó koszoruzott munkáját a t. t. ki fogja nyomtatni.

△ (A pesti műegylet e hó 20-án tartott sorsolásával) 56 olajfestmény, 15 mellszobor és 120 mülap lön kijátszva, következő eredménnyel. Az olajfestményeket a következő részvényesek nyerték: Szabadszky Antal Iglón 4669. számmal Orlai-Petricus Samu „Salamon királyt megátkozza anyja 1074. évben“ című festményét, Kovácsics Ágoston Szabadkán 5656. sz. Lindlár „Vierwalstüdti tavát“, Wenkheim Krisztina grófnő 5860. sz. Bischoff „Miklós ajándékok stb.“ Farkas Mihály Majsán 4323. sz. Beckmann „Tájkép vihar előtt“, Seidl Ignác Mórót 3272. sz. Rohmberg „Előkészület a templommenethez“, Maren Pál Nyitrán 4854. sz. Zimmermann „Egy hercegi kastély belseje“, Kár Károly Szent-Györgyön 3808. sz. Salentini „A nagyanya születésnapja“, Hám Ján. Gyöngyösön 8192. sz. Piloty „Morus Tamás a tömlőczben étellel láttatik el“, Hoffmann Józsa. Temesvárt 3965. sz. Schön „Katona hazatérése“, Hitl Márton Sz. Lőrinczen 551. sz. Ebert „Erdőrésztlet“, Scherf F. Pesten 10,469. sz. Löffler „A barátságos megvendéglés“, Klinkert Vilmos Kecskeméten 11,558. sz. Salzer „Löwenstein romját“, Kimmach Károly Budán 8933. sz. Eberle „Hazatérő gabnakocsi“, Póor Vilmos Pesten 8835. sz. Hausch „Tájkép Bern felső vidékéről“, Laszman Károly Szent-Milóson 1888. sz. Giergl „Jelenet Jósika Abafjából“, Kiss Lajos Bonyhádon 9638. sz. Swoboda „Győri vásárja“, Deli József Gyöngyösön 8077. sz. Rollmann „Tájrész Ramsauból“, Sina-Ghyka bárónő Pesten 9249. sz. Jankó „Külvárosi lebuja“ Magyarai Ludovika Pesten 677. sz. Niedmann „Ifjúkori emlékezés“ Pokomány Gábor Szentesen 5972. sz. Hannen „Téli tájképe“, gr. Andrassy Manó 11,409. sz. Bradszky Sándor „Bükkerdeje“, Klezso József Pesten 6244. sz. Brodszky Sándor „A lomniczi csúcs“, Tipics Kristóf Szabadkán 5709. sz. Baumgärtner „Tájrész Achentónál“, Kivinszky Pesten 10,871. sz. Bourne „Tájképe“, Róth Imre Kassán 7940. sz. Molnár „Félbeszakasztott párdala“, Bogyó Ferencz Bezdánban 4429. sz. Löffler „A meglepettek“, Lónyay János Nagylónyán 3778. sz. Markó Ferencz „Szérijét“, Rostaházy Károly Tatán 8549. sz. Schön „Játékrai csabitás“, Seliger Károly Lőcsén 7176. sz. Hunin „Vak a lányával“ Z. Szombathelyen 7656. sz. Vöschler „Morvaországi tájképét“, Huber Mihály Fehérváron 3350. sz. Hansch „Nyári délután Chiem-tónál“, Döme Hilár Sopronban 3832. sz. Rustige „Menekülés farkasoktól“, Kacziary Alajos Vácott, 5923. sz. Leickerl „Rotterdam egy része“, Jordan Ferencz Nagykárolyban 5474. sz. Langkó „Tájkép a bajor felső vidékről“, Tessényi János Dorsán 7760. sz. Eibner „Főtemplom Freiburgban“, Popper Ferencz

Pesten 1359. sz. Girscher „Régi óratorony“, Gaunersdorfer János Pesten 2954. sz. Pechmann „Visszatérés a keresztelésről“, Nickl Mihály Siklóson 10146. sz. Schubach „A nagyanya“, Grimm Károly Putnokon 5175. sz. Krusemann „Téli tájképét“, Palugyai Antal Kispalugyán 11052. sz. Bürkel „Haramiák megtámadása“, Ugróczy Sándor Hamsabégen 1353. sz. Latkóczy „Merengő hölgyét“, Jeney Károly Miskolczon 5789. sz. Litzemayer „Mózes az ígért földjét megpillantja“, Holländer Ede Belgrádon 5808. sz. Ujházy „Csendéletét“, Hürsch Károly Pesten 11,126. sz. Schaffer „Gyümölcsét“, Csasz Márton Pesten 5145. sz. Raffalt „Czigányok a pusztán“, Walthier Gusztáv Pesten 1311. sz. Doll „Téli tájképét“, Vajna Antal Huszthon 3484. sz. Zimmermann „Sikvölgy“, Grandeisz Ferencz Temesváron 3894. sz. Hansch „Tájkép Salzbürgnál“, Matkovics János Kispéczen 1762. sz. Stademann „Eji Tájképét“, Veszely Mihály Temesváron 6919. sz. Ujházy „Tájképét“, Szonner Rudolf Baján 4474. sz. Geyer „Ministráló gyermekek“, Obladt Bódog Szabadkán 5728. sz. Latkóczy „Női tanulmányfő“, Damianics Emil Pesten 407. sz. Mezei „Szamosparti részlet“, Miske György Pesten 10,681. sz. Pecz „Csendelete“, Hausmann Ferencz Budán 1532. sz. Marohn „Leány a konyhában“, Hoch Lajos Kassán 2356. sz. Lotz „Jelenet az Alföldről“, Gross Mór Miskolczon 10,712. sz. Lotz „Jelenet az Alföldről“, Csicsinczy Ede Rózsahegyén 2381. sz. Than „Tanulmányfő“, Ringelhann Károly Pesten 1441. sz. Jankó „Fehérmegyei tájképét“, a polgári lövésztársulat Pesten 9553. sz. Klein „Rajnavölgy Hammerstein mellett“, Girczy János Pesten 2042. sz. Gerasch „Életkép a középkorból“, Ginczely János Bécsben 2987. sz. Schmidt „Téli tájképét“, Gánóczy Flóris Pesten 11722. sz. Lach „Gyümölcs és ósaranybillikom“, Buchmann Jusztusz Besztercebányán 11303. sz. Lach „Rózsák és egy pohár bor“, Treumann Rudolf Veszprémben 11918. sz. Barabás Henriette „gyümölcsöt ábrázoló festményét.“

M i u j s á g ?

— (Porcellán kakas.) Egy idő óta nagyon szaporodnak a kakasok az irodalom terén. Láttunk már „székely kakast“, hallottunk „győri kakast“ s most már porcellán kakasról is szólhatunk, mit azért teszünk, mert ő maga ki nem kukorikolhatja magát. Kaptá pedig ezen szép porcellán kakast az irodalmi kakasok ős apja, a mi kebelbeli Kakas Mártonunk a herendi dicséretesen ismert porcellángyár tulajdonosától ajándékba. A mű igen becses, és mind az alak szabályossága, mind a tollazat eleven színei a nevezett gyár művészeti törekvéseit s izlését kedvezőleg tanusítják. Megemlítjük ez ajándékot, mint szintén egy bizonyítékát ama figyelemnek, melyet hazai iparos osztályunk mindig növekvő mértékben tanusit irodalmunk mozgalmait iránt.

△ (Négy magyar mágnás keleten.) Mint a „M. S.“ írja, gr. Széchenyi István két fia, gr. Károlyi György és Zichy Edmund fiaival Zimonyon át keletre utaztak.

* * Magyar ifjaink mennyire gondolnak a hazai ügyekre, arra ez adomácska is szolgáljon adatul. Bécsben tanulmányozó ifjaink közül többen valami kérdés felett vitatkozva, azt végre fogadással fejezték be, melynek megoldása után a fogadás tétösszegét 16 pftot a nemzeti színházi nyugdíjintézetnek küldék el. Még is jó ivadék lesz az, melynek hasonló eseteknél a hagyományos eszemiszom helyett hazai közügyekre való áldozás jut legelőbb eszébe.

* * (Liszt Ferenoz) különböző helyeken jótékony célra annyi hangversenyt adott, hogy azok jövedelme, mint azt valaki kiszámítá, 200,000 ftra tehető.

+ (Dumas Sándor) a francziák világhírű regényírója, jólértesültek állítása szerint a jövő hó folytán Bécsbe, s onnan Pestre fogna jóni.

— (Egy fiatal franczia), ki azelőtt több évet töltött hazánkban s a magyar nyelvben is nagy jártasságot szerzett, most egy évi Párisban léte után ismét hazánkba költözvén vissza, egy tisztes magyar családnál ohajtana alkalmazást mint franczia nyelvmester, akár a fővárosban, akár a vidéken. Egyuttal oktatást képes adni a rajzolásban s a festészet elemeiben. Bővebb felvilágosítással szivesen szolgál e lapok szerkesztősége.

* * (Gőshajójárás) Buda-Pest a Császár-Fürdő és Ó-Buda közt egy állomással szaporodni fog, mely is a pesti parton az újélet irányában leendő.

* * (Az aradszónoki vasutmunkák) gyorsan haladnak előre; az alapépítés már mindennütt kész, a felsőépítések pedig részint megkezdvék, részint pedig szintén be is fejezvék.

+ (A museumi termék,) miután télen át rendesen zárva vannak, f. hó. 17-én nyitattak meg újra a közönség használatára. Szokás szerint ez idén is hétfőn a régiségek, kedden és szombaton a képtár, csütörtökön pedig a természetiek gyűjteménye szemlélhetők meg reggeli 9 órától d. u. egyig.

+ (A Karácsonyi Guido ur) által legújabbán alapított 500 p. forintos drámai jutalomra nézve a közelebbi részletek csak később fognak véglegesen megállapittatni; egyelőre csak annyi határozottat el, hogy a mely évben a Teleki-féle jutalomra vigjátékok pályáznak, ugyanakkor a Karácsonyi-díj komoly drámára lesz kitzve s megfordítva. A dráma tárgya iránt az írók legkisebb korlátozásnak sincsenek alávetve, lehet azt meríteni egy a társadalmi életből, mint a hazai vagy külföldi történetekből, s irathatik kötött vagy kötetlen nyelven. Ez intézkedést, mely kétségkívül sikeres eredményű leendő, csak helyeselnünk lehet. Hiszszük, hogy a Teleki és Karácsonyi jutalmak drámai irodalmunkat lassankint virágzásba hozzák s a hazai termékek le fogják szorítani a sok üres fordítványt szinpadunkról.

* * Boldogult Urményi Ferencs lelki nyugalmáért Válon, hol tetemei nyugszanak, f. hó 15-én ment végbe, székesfejérvári megyés püspök Farkas Imre ő méltósága által díszes szolgálat mellett, a halotti engesztelő áldozat. Az ájtatos közönséget Válok lakosain kívül, a fő aristocrazia több kitűnő tagja

s Fehérmegye számos birtokos családjai, mint az elhunytak rézint barátjai, részint tisztelői képezék. Az emlékszedet föltisztelendő *Dániel János* egri kanonok, sajtószentpéteri prépost ur tartotta, melyben nemes rajzát adá a boldogult érdemteljes életének, ki zaj nélkül működven az egyház, haza és emberiség érdekében sokkal többet tett, mint azok, kik szószerűen s harczenében életükben hürökkel betölték a világot s olcsó népszerűsége tettek szert.

° (*Komlóssy József*) gépész, ki több új találmányt hozott napvilágra s legutóbb egy gőzongora létesítésén fáradozott, mint a Gy. K. írja, f. hó 10-én, 45 éves korában szegényül és elhagyottan kimult.

+ (*A m. oktatásügyi miniszterium*) nemzeti muzeumunkat közelebb egy érdekes küldeményvel gazdagította. E becses ajándék egy diszkiállítású könyv, mely a középkori írásmódok photographozott másolatát tartalmazza. Címe: „Monumenta graphica mediaevali.”

+ (*Fridrich balletmester*) közelebb „nemzeti táncztársulatot” szervezett, melylyel Bécs és Németország nagyobb városait beutazni szándékozik. Hogy e társulatnak nem lesz oka panaszkodni a német vendégzeretet ellen, annál inkább hiszszük, mert a magyar zene és táncz még eddig sehol sem vallott kudarcot.

+ (*A mechanikus színház*) nehezen tud megválni a jó pestiektől. A lapok erősen kürtölték, hogy folyó hó 19-én költözik át Budára a bombatérre minden pereputtyostól, ámde most az egyszer cserbenhagyta őket az a hatalmas „köz kívánat”, melynek hogy a főntisztelt színház fejet hajtson, jónak látta a visszavonhatlan költözködési határidőt még egy álló héttel meghosszabbítani. Kétségkívül jól foly dolga. Az utolsó hetekben a bűvészeti fejezés csinált nagy furorét, melyből megtanulhatta a teljes és nem teljes című publicum, hogyan lehet legkönnyebben segíteni a fejes embereken.

— (*Tűsészék.*) Ungmegyében *Veshócs* helységben e napokban tűz támadván, 8 ház kivételével, az egész falu porrá égett. A megmaradtak között vannak az első magyar általános biztosító társaságnál biztosított épületek is. — Szintén e hó 15-én *Sajó-Kazán* a tűz híre szerint 45 házat hamvasztott el, melyek között kettő az első magyar általános biztosító társaságnál levő biztosítva, intézkedés tétetett az illető kárvallottak *gyors és teljes* kármentésére.

+ (*B.-Füreden*) erősen készülnek az idej fűrdőévszakra. A kertek, sétányok és fűrdőhelyiségek csinosítása körül erélyesen folynak a munkálatok. A kényelmen kívül arról is lesz gondoskodva, hogy a vendégek műelvében is részesülhessenek. Szini előadásokat *Latabár* társulata fog tartani színházunk kitünőbb tagjainak, mint vendégeknek közreműködése mellett; a szebbnél szebb csárdásokról pedig a *Farkas* testvérek gondoskodandnak.

+ (*B.-Füreden*) a kényelem előmozdítására célzó s jelenleg folyamatban levő intézkedések közül megemlítjük azt is, hogy ott ez idén egy hölgyuszodát is fognak építeni.

+ (*Szeged lakossága*) a legközelebb bevezetett összeírás szerint 65,111 lélekből áll, kik 9292 házban laknak. E szerint minden házra kerékszámmal 7 ember esik. Bizony kevés!

+ (*Közelebb a pesti reformatus község*) választmányi ülésében elhatározott, hogy a paplak és iskola mind a szénatér, mind a két nyulutca felől két emeletre építtessék.

+ (*Valdamus vegyész*) Charlottenburgban, mint írják, föltalálta, hogy lehet oly kis ténus légszeszt előállítani, hogy a szerkezet kis lámpákba is alkalmazható legyen, miáltal a légszesz termelésére szükségelt épületek s gázvezető csövek fölöslegessé válnának. Mihelyt a nevezett vegyész a porosz kormánytól találmányára szabadalmat nyer, Charlottenburg az ő rendszere szerint fog világíttatni.

+ (*Marosvásárhelyen*) az ott építendő színház javára ápril 10-re tervezett tánczvizalom — írják a Hölgyfutárnak — jóval előbb: husvét harmadnapján ment végbe. Bejött tiszta jövedelem nincs egészen kétszáz p. forint, mely összeg hogy nem felelt meg a reménynek, azon körülménynek tulajdonítható, hogy a dalidó a tervezett időnél előbb tartatván meg, sokan elkétek s így nem vehettek részt a nemes czélu mulatságban. Egyébiránt mind hölgyek, mind férfiak (20 mföldnyi távol vidékről is) szép számmal jelentek meg. A jó kedv általános volt, a csárdást a fiatalság oly tüzesen járta, hogy a zenészek alig bírtak hegedűiken felelni a sok „hogyan volt-”ra.

— *Nagy-Bánya vidékéről* (Szatmár), ápril 17-ről írják: Vidékünkön egy bizonyos óhitű lelkész, tulajdon papi bérét, melynek ára felmehet valami 300 váltó forintig, s melynek fele beszédetlen maradt Csokajban, Észak-Biharmegyében önkéntesen oda ajánlotta még február hó 22-én a váci siktetnémák országos intézetének, felkérvén ennek eszközzése végett az illető diószegi cs. kir. közigazgatási hivatalt. Vidékünkön most is fagy éjelenként, és a közel bérceken tegnap is esett a hó, a széna nemcsak drága, de nem is lehet kapni; drágaságot szagolnak az öregek, és marhadögöt, mert nagyon silányan voltak teleltetve a szük takarmány miatt a marhák.

— *N.-Kun-Madarasról* sok örömdetést írnak: Sietek becses lapjában, közzé tenni azon tényeket, melyek legközelebb községünk szellemi haladásának örömdetes jelenségei. Belátván községünk előjárósága, hogy a nép értelmességének, ennek folytán szellemi, mint anyagi jólétének alapja a jó karba helyezett iskolákban nyert oktatásokban van letéve; elhatározta, az egyháza kebelében létező népiskolákra figyelmét, gondját lehetőleg kiterjeszteni. Ezen határozatból folyt azon közelebbi intézkedése, mely szerint a két leányiskolában eddig külön külön fennállott négy évi tanfolyamat — a czél szerűbb taníthatás tekintetéből — kettőre szállítá le olyképen, hogy egyik iskolába járjanak a kisebb, a másikba a nagyobb leány növendékek külön-külön két évig; mint szintén az is, hogy három fi- és egy leánytanítónak fizetését tetemesen megjavította, egyik üresedésbe jött tanítói állomásra — a

Vasárnapi újságban — közelebb esődöt hirdetett, melynek folytán alkalma lön több jeles tanítói egyénnel megismerkedni (a tanítói állomás elnyeréséért tizennégyen folyamodtak) kik közül — a közelebb mult hónapban — *Sukösd* Imre érkeserű tanító urat választotta el. Tudván községünk előjárósága azt is, hogy az iskola kellő felügyelet nélkül rendeltetésének meg nem felelhet, s hogy a felügyeletben a főszerepet a lelkészeknek kell vinni: az egyháza kebelében évek óta ürességben volt egyik lelkészi állomást rendes lelkészszel töl-tötötte be, elválasztván papjának t. fűredi lelkész *Tóth* Imre urat. Nem lehet elhallgatnom azon — vallásos érzületből származó — cselekvényt sem, mely szerint községünk, a közelebbi években, avult iskola épületeit egészen kijavítottá, az omladozó félen volt két paplak helyén egészen új s díszes épületeket emeltetett, az államkölesön eladott kötelezvényeiből nyert tetemes pénzüsszeget, szeretve tisztelt kapitányának *Hegedűs* Zsigmond urnak megnyerő közremunkálásával, új templom építésére ajánlotta fel. Hát azon derék nőinkről mit mondjak, kik a szent asztalhoz szükséges terítőkendők készítésére ajánlkoztak? Nem szükség ott szólni hol a tény beszél. Adja Isten, hogy a lelkes példa minél több követőre találjon! — Nem lehet hallgatással meilőznöm azt sem, hogy az elsorolt örömdetes tények mellett is még sok a kívánni s tenni való községünkben. Égető szükség népünk nézve, a többek közt, egy minélelőbb létrejövendő „községi könyvtár” fellállítására. Az olvasási vágy oly nagy mértékben megvan népünkél, hogy nincs hét, melyben alólirt többek által olvasó könyvekért ne ostromoltatnák. Ezen s más szükségeken azonban hiszszük, rövid idő alatt segítve lesz. Feljogosít ezt remélenünk egyházunk erélyes főgondnokának tek. *Nagy* Lajos urnak, kit Isten jó kedvében adott községünknek, s kit valamint a városi, úgy az egyházi ügyek élén oly örömet szoktunk látni — buzgósága, tevékenysége. *Tóth* Károly.

— *Gyöngyösről*, (Heves) ápril 9-ről e tudósítást veszszük: Vidéki városaink egyikének, ezen körül-belől 18000 lakosságú s általában magyarajku városnak nevével, szellemi közlőnyeink hasábjain igen ritkán találkozunk. Pedig igényt tartunk azon elismeréshez, hogy a nemzeti nagy test egy kiegészítő tagja vagyunk, s ha más nálunk kedvezőbb helyzetű s kifejelettebb városokkal versenyt nem tarthatunk is, igyekszünk szinte mégis a szellemi és anyagi előmenetelben és csinosodásban lépést tartani; s néha-néha történik egy mozzanat, melyre önelégülten felkiálthatunk, hogy egy lépéssel már ismét előbbre jutottunk. — Annyit mindenesetre megérdemlünk, hogy olykor-olykor az olvasóközönség figyelmét magunkra vonhassuk. (Igen, de néma gyermeknek anyja sem érti szavát *Szerk.*) Van példaul — s ez a felemlítésben első helyet érdemel — egy utcánkban és a piac egy részén csinos járdánk a többiben pedig irtóztató és híres kövezetünk, s mindig térdig érő sarunk; van egy nyilvános nagyobb szerű kórházunk, mely virágzását városi főorvosunk buzgólkodásának köszönheti; van egy részvényes társaság birtokában levő gőzmalmunk; vannak fiatal sétányaink; van szép síremlékek és szobrokban gazdag temetőnk, hol az illetők indolentiája miatt, a gyengéden érző szív kegyeletének gunyára, számár legeli a bogáncsot és ténen a sarjadzó fák rügyeit; van egy minden nemest és szépet hön ápoló casinónk számos hírlapjaival, választékos és bőrtartalmu könyvtárával, dalidóival és mindig jótékony czélu hangversenyeivel; van koronkint színészetünk, mit pártolunk s megbukni nem engedünk, hanem oly élvezhetlen, mint a most ziláltan itt tévedő *Keszi* társasága; van nyilvános tanodánk és elemi-iskolánk. S mi mindenyünk van még! Es mennyi nincs, minek lenni kellene?! — Jelenben pedig egy önálló *gazdasági-egyesület* létesítésén fáradozunk, mire nézve tegnap tartá számos tagu gazda-közönség a Casino termében gyűlését, melyben bizottmány neveztetett ki az alapszabályok kidolgozására, aláírási iverk nyitására és mentül számosabb részvényes gyűjtésére. Terv szerint a társulat „*Hevesmegyei gazdasági egyesület*” címet viselne. Gyöngyösön létesítendő székhelylyel s a megye több nevezetes pontján felváltva rendezendő gazdasági kiállításal. Ha e szép és hasznos czélt méltó siker koszorúzza, jövő május hó 24-én tartandja a társulat alakító gyűlését. A vállalat élén egy ismert tehetségű és erélyű vidéki földbirtokos áll, kinek ernyedetlen buzgalmában bizva, másrészt vidéki földbirtokosaink szellemi emelkedettségére hivatkozva, reményekre hiszszük magunkat jogosítottaknak, midőn azon hitünket fejezzük ki, miszerint földbirtokosaink s általában gazdaközönségünk feltölgja a körülmények intő szavát, s minden alkalmat melegen karol fel, mi a hazai közjólét, szellemi és anyagi kifejlődés felvirágoztatására, szóval, a közmivelődés emelésére szolgál; s igyekezend minden ténen és körben hatni, hol hatnia lehetséges. Így hiszszük, hogy ezen vállalat is gazdáink régi ohajtásának visszhangja, s nem engedik, hogy részvéthiány és közöny miatt, a megszületett eszme, még mint embryo lássa halálát.

— *thy.* —

— (*Részség áldosata.*) Az egyszeri részeg ember azon csudálkozott, hogy számára ivás után haza talált az akolba. — Víz iszik az állat, megelégszik a természet adományával, józan marad. Iszákosságra csak az ember vetemül, elveszti cselekedeteinek egyedüli biztos támaszát, a józanészt; s a tapasztalás sajnosan bizonyítja, hogy leginkább a *pálinka-ivás* az, mely az embert kivetkezteti emberegéből, s magasabb hivatására teljesen alkalmatlanná teszi, s megfélejtkezőven Isten és emberek iránti kötelezségeiről, oda-sülyed, honnan menekvés nincs. Hány család jut naponkint véginségre? a fáradtsággal s takarékoszággal gyűjtött vagyon, tunya-gondatlansággal a kábító pálinkaszeszben elpárolog. — Vajjon, nem lehetne-e az iszákos embert kemény pénzbéli büntetéssel illetni? — gazdagítaná inkább a közpénztárt, mint Izrael feneketlen pénzszerkáját. Nem lehetne-e iszákos kórodákat helyenkint építeni, miután bizonyos, hogy az iszákos ember minden esetben gyámság alá való! — Gyakori látvány az is népünk közt, hogy a férj feleségét, fia apját veri meg, s gondolom, hogy ez erkölcsi elvetemedést csak a pálinkaszesz bősztítő pokol hevének lehet tulajdonítani. — Gyermeküknek mily rosz pél-

dát adnak már illy szűlék!! — Ha ki csak maga magán ejt csorbát a tesz kárt, — még hagyján! — És hány iszákos van, kinek öngyilkolási merényei kétségbeesett örült állapotát sejtetik. Van erre számos példa itt is, amott is. —

Az iszákosság egy illy sajnos következtetését mutatja a következő eset: Lakott *Tótfalván* (Szepesmegyében) egy gazda-ember, ki az évben csak 365-ször itta le magát. Rendkívüli csak az vala rajta, hogy részegségében soha nem danolt, és mi több, nem káromkodott, — sőt rútt incselkedésekre s bántalmakra, mellyeknek kivált fia és ennek hitestársa részéről gyakran ki vala téve, kik egy hajlék alatt lakván vele, szidták, verték, — a szent-írás türelem- és sorsbani megnyugvást lehelő szavait szokta volt használni. Még szomorú halála előtti napon is, melly folyó hó 5-ről 6-ra éjjel következett be, midőn menyétől kíméletlen kegyetlenséggel hajánál fogva szobájából ki a trágya dombra hurcoltatott volna, — az asszonyhoz intézett szavai csak ezek valának: „Távózzal tőlem sátn!” Másnap reggel az ölben találták halva; rajta az erőszakos halál jelei látszóttak. Az orvosi vizsgálat tanúsága szerint pedig baloldalán 6, jobbán 2 oldalbordája darabokra vala törve, tudóje összezúzva. — A közvélemény e szomorító szörnyű eseményre kettőt jegyzett meg. Egyszer, hogy (hasonlag a pálinka-ivásban) elfajult fiára és elvetemült hitestársára ütötte az apagyilkosság legundorított bélyegét; — mászor az Isten újját látja e tettben, — az isteni gondviselés csudás működésének bizonyosságát, melly a meggyilkoltban boszulá meg, szintén apja iránti kegyetlenségeit. — A meggyilkoltnak fia és menyé fogságba tétettek s várják a törvény ítéletét.

+ (*Szenczy Imre*) a szombathelyi prémontrei rend superiorja, ki nemcsak mint gymnasiumi tanár sok éven át fáradhatlan buzgalommal működött, hanem irodalmunkat is több római klasszikus mű sikerült fordításával gazdagította, közelebb a csornai prémontrei rend prépostjává neveztetett ki. Rendszerezett növénygyűjteménye ritkítja párját, melly csupán a legkülönbélebb gombanemekből több ezer példányt számlál.

+ (*Észak-Amerikába*) legújabb tudósítások szerint Németországból a legközelebbi három évben következő számmal történtek kivándorlások: 1855-ben 59,038 személy 549 hajón, 1856-ban 56,117 sz. 555 hajón, 1857-ben pedig 86,889 sz. 634 hajón hagyta el hazáját, boldogabb országot keresendő.

— *Nyílt levél Vereby Soma urnak.* A Vasárnapi Ujság 12-ik számában, a Szerkesztői mondanivalók között az 1804 sz. alatt, a szerkesztő ur által van közölve önnek egy nyilatkozata, melly egy eszterházi levélben emelt panasz iránt akar nyújtani megnyugtatót az illetőknek; . . . és ez igen szép öntől, de reám és illetőleg reánk nézve még sokkal szebb lenne az, hogy ha — minden félreértés kikerülhetése végett — sziveskednék ön tudósítani minket arról, hogy ugyan azon V. S. ur-e ön, ki nálunk, szintén vagy három évvel ezelőtt Nagy-Kun-Madarason, és a vidéken járt, bizonyos photographiai előleges műutazási célból? Ha ön nem azon Vereby Soma ur, ugy bocsánatot kérek bátor beszédemért, s egy pár napig csudálkozni fogok ugy a név azonosságán, mint a körülmény mesés hasonlatosságán; . . . ha pedig ön ugyan azon V. S. ur, azon esetben szépen fogom kérni én is megnyugtató-sunkat, a mi vagy ugy fog megeshetni, hogy ismét személyesen lesz szerencsénk, természetesen az ígért szerént most már a photographiai szerelvényekkel, — vagy pedig ha önnek még máig is sürgős foglalkozásai lennének, azon esetben azon előlegezett ártatlan 5 pftnak, kamat nélküli vissza küldésével is teljesen meg leszünk elégedve. — Választ és 5 pftot, vagy photographiát kérve, vagyok Nagy-Kun-Madaras april 12-én 1858. — Előlegezésen kívül — kész szolgálja.

F. L.

Külhírek.

Bécsi levél, apr. 18. (Magyar elem Bécsben; magyar művészeti lap keletkezése, valami a műtárlatról; bástya rombolás.) Ha egy külföldi utas Bécs utcáin végig halad, okvetlen találkozik olly egyénekkel, kiket első pillanatra meg fog különböztetni a helybeli törzs lakosoktól. Egész más viselet, más külalkat jellemzi azokat, és ha csupa kíváncsiságból utánok tudakozódik, azt kapja feleletül: ezek magyarok. S ha tekintünk a megszólított arcára, milly tisztelet tükrözi magát azon, milly ihlettséggel ejtendi ki e szót: magyar! — És ha figyelemmel kísérik az illy, évről évre itt megforduló idegeneket, mihamar azon eredményre jutnánk, hogy minden évben számosabban veszi észre, ez előtte olly annyira feltűnő néptajt. A dolog valóban ugy is van, a magyarság itt évről évre szaporodik. Már jelenleg igen jelentékeny számot tesz, a város összes népessége közt, a 30,000-et igen megközelíti.

Egyik eltörülhetlen s elismerésre méltó szép tulajdonsága a bécsi magyarnak, hogy *nemzetiségét*, a mint nem szereti eltitkolni soha, ugy annak nyilvános felmutatására s ápolására mindent elkövet. A hazája ügyei iránti részvét soha ki nem apad kebléből, sőt még melegebben nyilatkozik gyakran, mint sokaknál, kik otthon a házi tűzhely melegénél sütkérezhetnek. Ott vannak ők, habár távolról jönnek is, minden hazai vállalat élén. Van-e olly terv vagy közhasznu indítvány, mellyet a legnagyobb figyelemmel ne kísérenének? — Minden tévóvázás nélkül el lehet mondani: a bécsi magyarok honuknak becsületére válnak; s a mit, óhajtjuk, tartsanak tovább is szent kötelességöknek. Igyekezzenek a nemzetet mindig jeles oldalairól felmutatni, mert a különféle népek ama világvárosi vegyületében ő rólók fognak itélni s következtetni magára a nemzetre is.

Jelen korunkban az időszaki sajtó fontosságát, kiki elvitázhatatlanul elismeri. A népelet s szellemi mozgalom szintükre ez. Egész büszkeséggel említem, mind ezekkel e világvárosban mi is eléggé el vagyunk látva. Térjünk be akár melly kül- vagy belvárosi kávéházba, mindenütt fogunk, ha csak egy magyar lapra is akadni. Sőt van olly hely is, hol minden magyar lap fel-

található, és pedig e helyeket többes számban is említhetnők fel, s hozzá tehetnők azt is, hogy azok itt mindig a legnagyobb figyelemmel olvastatnak egész a legkisebb részletekig.

Csak nem régebben is egy illy népes helyen nagy zajra érkeztem. Közéledem: a pesti műegyesület indítványa, „egy művészeti lap“ keletkezte forgott szóban. A társaság igen helyeslé ez indítványt s most is a legnagyobb vágygyal várják teljesülését. — Valóban ohajtandó is lenne e terv létesítése, mert a művészet külön ágai már annyi hivekre, annyi pártolókra akadt hazánkban, hogy külön közlönyt s az eszméknek e részbeni tisztázását méltán megérdemelnék. Nem hiányzanak ugyan fiatal tehetségeink, de elméletileg igen kevesen nyerhetnek kellő kiképezést, már pedig a hol alap nincs, ott építeni bajos. E tekintetben tudományos munkákkal sem birunk; hogy érje el azután egy fiatal művész ohajtott képzettségét? Kezdeni kell tehát. Segítség a pártoló közönség erre sem fog hiányzani a honban, melly minden nemest olly hön pártol.

A művészetről szólván, álljon pár szó itt, a jelen havi műtárlatról is: Ez itt a Kohlmarkt egyik pompás palotája első emeletét foglalja el. Külső nagyszerűségéről méltán következtethetni belsejére is, melly ha egészen ugyan nem, de részben mégis igazolja magát. Belépván az első terembe, mindjárt egy magánosan álló nagy kép vonja magára a figyelmet. Ozime „Dániel az oroszán-veremben“ a francia *Vernet* Horácztól. Az előtérrel térdel Dániel éghez emelt magasztos arczzal, térdeinél nyugszik egy bárányra szelidült nagy him oroszán; arany serénye homlokára omolva; hát-térben a nöstény látszik. A félhomály s penészes falak különösen hatnak a nézőre. Maga Dániel teljes művészi alak, arczán a legmélyebb kifejezéssel. A roppant him oroszán olly hiven van festve, hogy szintén visszaretten tőle a szemlélő. Átalában nagyszerű compositio, a jelen havi kiállítás fénye. Ára nincs kitéve, mindenesetre jól megtapogathatta zsebét, a ki megszerezte. Van aztán egész sora a képeknek, miknél ugyan szebbeket is láthatni a pestiben. De áll még itt egy igénytelen kis vízfestés is, melly csak hosszabb nézés után tűnik fel a műértőbb szem előtt, élethiven talált eredeti magyar huszár alakjaival, *Goebel* Károlytól. — Legyen mindezekről elég ez alkalommal, meg kell adni, az egész pazar fényvel van egybeállítva, de a pestiben helyesebb műtapintatot találtam.

A bástya lerontása csakugyan teljesülésbe ment a Verestorony kapunál (Rothenthurm-Thor). Mi, hogy az örök feledés éjébe ne tűnjék el, Bäuerle, itteni szerkesztő és regényíró, ki Bécs 1786 ótai eseményeit tárgyalja emlékirataiban, emelt számára oszlopot elporladhatlan homokból. *Ó. B.*

Vidéki hírek.

Zemplénből, mart. közepén. (Öröndetes tudósítás egy jól rendezett magyar kis községből.) A *villyi*, egyházmegyéileg az abauji egyházmegyéhez, polgárilag Zemplénmegyéhez tartozó anyaegyházban, mult hó 28-án történt a kerületi egyházi látogatás. Örömmel használom fel az alkalmat, ezen 360 lélekből álló prot. egyház szellemi és anyagi állását, rövid vázlatban, az olvasó közönséggel tudatni, azért leginkább, hogy fájdalom, a még most is olly hideg közönyösségű tehetősebb egyházainknak követésre méltó példát állítsak elő. — Az egyház látogatási elnök t. B. J. ur rövid egyházmegyei küldetését tárgyazó beszéddel megnyitván, a jelen volt egyházzogndnok s tanács előtt az ülést, segéd ur által a jegyzőkönyv felvételét. Öröm volt hallani először is, miként a diszes kis egyházban, a lefolyt év alatt legkisebb botrányos tény sem fordult elő, a papi és tanítói fizetések említést sem érdemlő csekély kivétellel pontosan fizettetnek, s ha netalán némi törvényes eljárás igényeltetnék, a község más hitvallású, de valódi becsületességű bírja, az egyháztanácsnak, segéd kezét nyújtani szivesen igyekezik. Az iskola jó rendben van, közkeveltségű papunk naphosszán ül a gyenge növendékek közt, s mint egyházi s annak előmenetelét szereti, akként szeret annak nevelni jövőre jó polgárokat, — a gyermekek iskoláztatására soha hatósági szigor nem használ-náltatik, jelenleg 47 növendék szorgalmasan tanittatik. — Az egyház anyagi állapota, körülményeihez képest, derék fogdognokunk Sz. J. ur, atyai, szeplőtlen kezekkel ápolása mellett kitűnőnek mondható; jövedelmét veszi tizenkét holdnyi szántó-földből, mellyet az egyháztagok szorgalmasan mivelnek; 1855-ik évben csinos tartós iskolaház s tanítóilak épített, jelenleg készpénzben s minden órán behajtható kamatokban 963 vftja van az egyháznak. Épületei jó karban tartatnak. Templom, paplak, tiszta egészséges épületek; a torony azonban elrongyolott, s tovább így nem maradható állapotban van. Elhatározta azért e kised egyház, egy új és pedig bádog fedéllel ellátandó toronynak, még az év folytatni felépítését — jelen voltam az egyházzugulásban, lelkemet a legtisztább öröm élvezete rezgő át, nehány rövid percz alatt, a lelkész ur szívélyes felszólítására, az egyház valamennyie csak középsorsu hivi által, a szent célra, több mint 500 pft. önkéntes ajándokként iratott alá, azonnal készpénzben befizetendő; és én örömmel hiszem, hogy nehány hó alatt ragyogni fog kellemes fekvésű templomunk tornyán a bádog tető, Isten dicsőségét, e jó egyetértésű és jól vezetett egyház hiveinek kegyeletes buzgóságát hirdetve.

Vitényi.

Miskolcz (Borsod) mart. 27. (Színház. Iskolaügy. Reáltanoda szükségé. Gyümölcsészeti társulat.) Hogy Miskolcz a szellemi haladás terén, az újabb időkben követésre méltó példát mutat: arról, ki a város multját s jelenét ismeri, meggyőződhetik. Mellőzve a multakat, csak a jelenről akarok nehány képet vázolni. Mióta a miskolczi magyar színház, a nemzeti mivelődés ezen hatalmas tényezője, e közönség élvezetének átadatott: a társas összejövetelnek, a nemesebb mulatságnak, a társadalmi élet finomulásának központja, s a külön huzó osztályérdekek összeolvastója lön; s hogy a miskolczi közönség nagyszerű hivatásához méltólag, e nemzeti féltő kincs irányában, a leg-

tulzabb követeléseket is kielégítette: azt a színészetnek kitartó hő pártolása elég fényesen bizonyítja. Lemondva egész farsangon át a sok költséggel járó báli multságokról, sietett filléreit a sok szellemi élvezet nyújtó színház gyámlolására szentelni föl. És ezzel, úgy hiszem fényesen megczafolá azon itt ott fölmerülő s még a nyilvánosság útján is nyilatkozó aggodalmat s ráfogást, mintha a miskolci közönség nem volna képes egy állandó színészársulatot föl tartani. Septembertől Latabár jól szervezett társulata működött. Jelesebb tagjai a nők közül: *Jánosiné, Benedekné, Mátrai Laura, Kecskésné*. A férfiak közül: *Benedek, Károlyi, Jánosi, Kecskés*. Latabár ügyes igazgató, de óhajtható volna, hogy az előadandó darabok megválasztásánál jövőre nagyobb szigorral járjon el; s e tekintetben kívánatos volna, hogy a színházi választmány egypár müértő tagot nevezze ki a maga kebeléből, kik az igazgatóval egyetértőleg választanák meg az előadandó darabot. Ez mulhatlanul szükséges a közönség érdekében. Legyen a színház a tisztultabb togalmak, a nemesebb izlés, az erkölcsök s társadalmi erények műiskolája; ki kell onnan küszöbölni mindent, mi az illetet, a finomabb izlést sérti. Csak így felelhet meg a színészet és színház nagyszerű földadatának.

A művelődésnek másik tényezőiről, a tanodákról is álljon itt pár szó. A hely. hitv. egyház saját erejéből tart föl egy 8 osztályú főgymnasiumot, kapcsolatban egy három osztályú, s ugyanannyi tanítóval ellátott elemitanodával. Bár a tantárgyak s órák fölosztása a m. kormány által kiadott szervezet szerint történt, s a külön tudományok az ott kijelölt terjelemben adnak elő; a nyilvánossági jogot mind ezideig nem sikerült megnyerni. E tanintézetnek van szép könyvtára, mely az évenként megjelenendő tudományos irodalmi termékekkel s több buzgó pártfogók kegyes adományával szaporodik. Legközelebb G. A. abauji egyh. megyei ülnök ur az egyháznak, irodalomnak s tanintézeteknek buzgó pártfogója, több mint ezer darabra menő könyvtárát ajándékozza az intézetnek. Adjon Isten több illy buzgó pártfogókat az egyháznak irodalomnak, s tanintézeteknek! A rajz kitünő előmenetellel tanítatik, s félévenként rajzkiállítás tartatik, s a kitünőbbek ösztöndíjjakkal jutalmaztatnak. Az összhangzatos éneklés minél nagyobb sikerrel tanítása tekintetéből az iskolai kormányzó erélyes, buzgó közreműködésének sikerült egy igen czélszerű, jó szerkezetű, erős hangú *Physzharmonikát* szerezni, mely már jelenleg az iskola tulajdona. Midőn a maikor igényeinek, Miskolcz közönsége érdekének, a nevelés s tanítás nagyszerű kívánalmainak megfelelő tanintézetéről szólok, lehetlen hallgatással mellőznöm sokaknak azon buzgó ohajtását: vajha a fényes miskolci h. h. egyház, áthatva korunk real irányu szellemétől, ezen nagyobbára iparosokból, földmivelőkkel s kereskedőkkel álló s nagy jövővel bíró város érdekében felgymnasiuma mellé egy *real tanodát* is alapítana! Ezt ugyan a sok kiadásokkal tulterhelt egyház önerejéből nem létesíthetné, mert szép jövedelme mellett naponként szaporodó kiadásait is alig képes fedezni; hanem a kezdeményezést megtehetné, s lehetlen hogy a város föl ne karolná e szent ügyet, s valláskülönbség nélkül ne sietnének a lakosok filléreiket a nevelés oltárának áldozni föl. Megkönnyitené egy reáltanoda fölállítását az is, ha a két prot. tanoda egyesítették. E tárgyban tétetett is már kísérlet, de az egész ügy a féltékenység s bizalmatlanság szikláján hajótörést szenvedett. Egy fölállítandó reáltanoda szervezetére vonatkozó nézeteimet más alkalommal adandom elő.

Méltó elismerést érdemel a miskolci h. h. egyház kebelében jelenleg működő választmány fáradhatlan buzgalma, mely célul tűzte ki az egyháznak körülbelül 25 év óta mind jobban bonyoluló anyagi állását tisztába hozni. Fáradozásukat már eddig is fényes siker koronázta. Kitartás, csak kitartás uraim! mert csak így lehet az egyház ügyét tisztába hozni. Erre pedig soha sem volt égetőbb szükség, mint most.

Csodálom, hogy mind ezideig hallgatással mellőztetett el, egy Miskolcz jövőjére gazdasági szempontból nagy befolyással bíró és még a mult évben keletkezett társulat. Értem a „*Miskolcz vidéki gyümölcsészeti társulatot*“, melynek székhelye s központja Miskolcz. Alakulási történetére vonafközöleg álljon itt néhány szó. Miskolczon s vidékén, oly nagy mérvben üzetik a szőlőművelés, hogy a lakosok $\frac{2}{3}$ -da nyáron által majdnem kizárólag ezzel foglalkozik. A gyümölcsfajok nemesítésére azonban semmi, vagy igen csekély figyelem fordított. Hogy ezen hiányon segítve legyen; többek által megpendítettett, egy gyümölcsészeti társulat fölállítására. És ez üdvös eszme fogékony keblekre talált fölkaroltattott az ügy, s megalakult, a *Miskolcz vidéki gyümölcsészeti társulat*, mely most kezdetben egyelőre csak azt tűzte ki földadatul, hogy az elhanyagolt gyümölcsészetnek új lendületet adjon s finom gyümölcsfajokkal lássa el Miskolczot s vidékét. Az alapszabályok megerősítés végett felsőbb helyre terjesztették, s reményljük, hogy a végleges megerősítés nem sokára megérkezendik. A szervezési elmunkálatok készítése körül, nagy érdemet szerzett magának t. Szücs János ügyvéd ur. Fogadja érte a nyilvánosság útján is a legőszintébb elismerést s köszönetet! A társulat f. hó 2-án tartott közgyűlés alkalmával elhatározá, hogy egy alkalmas helyiséget vesz, hol példányiskola fog fölállítani, s hogy minden évben ősszel gyümölcs-kiállítás fog tartatni. Vajha szaporodván a tagok száma, s növekedvén alapértéke, e társulat évek mulva annyira kinőné magát, hogy a gyümölcsészeten kívül, a szőlőszetre, s más gazdasági iparágakra is kiterjesztené figyelmét!

Miskolcz szép jövőnek néz elé. A rendkívüli gyorsasággal készülendő vasut a közlekedést megkönnyítvén, jelenleg pangó kereskedésünknek új lendületet ad, s élénkebb forgalmat idézend elő. Most minden pang! s. l.

Nagy-Bajom (Somogy), márt. 27. (*Alcók, ébredjétek!*) Kérek egy kevés helyet ön becses lapjaiban, hogy Nagy-Bajomnak, mely Kaposvártól mintegy 4 órányira fekszik, némi ismertetését közölhessem mind szellemi, mind anyagi tekintetben, s egyszersmind föllebbentsem róla azt a sűrű halotti

szemfedeleket, melynek árnyékában aluszsa tunya álmát, mely még sokkal hatalmasabb rázkódásra vár, mint, a milly rázkódás már, sok semmit nem tevésben heverő helységeket felébresztett s virágzásnak indított. Nálunk ugyanis, azon irodalom szülte jóltevő sugár, mely egész Magyarországra szétáradoz, még idáig nem szemlélhető, vagyis nálunk semmi ujabbkori jótékony-intézetek, vagy felvilágosodást terjesztő társulatok, ugymint: községi könyvtár, olvasóegylet stb. még gondolatban is alig léteznek; de hogy is volna, mikor olyan ember, kinek jövedelme rámegegy 1200 pengő forintra, csak egyetlen egy fillért sem áldoz az irodalomra, egyetlen egy árva lapot sem járát; bizony pedig ha ez így van, miként lehessen reményleni, hogy a gyülekezet kívánjon megismerkedni az ujabbkor üdvös intézményeivel, hogy hazája iránt, irodalma s a közjó iránt föllelkesüljön, pedig ha ez másként lenne, nem mondom, hogy méltó helyet nem foglalna el Nagy-Bajom is a többi virágzó városok közt.

Mint szellemileg ugy anyagilag is szegények, igen szegények vagyunk. Nagy-Bajomot pedig világgözepeinek tartották, s talán tartják ma is, már én nem tudom elgondolni, hogy ha a világ közepe illyen rongyos, hogy milyen lehet annak a széle. Ugyanis az uraknak van ugyan földje elég, de a czélszerűtlen kezelés miatt alig elegendő évi szükségük fedezésére; hát a polgároknak, kiknek különben is fertály és félfertály földjük van, hogy volna elég; a honnét van panasz meg panasz, hogy rossz év jár. Rossz bizony, azt tagadni nem lehet, de az is igaz, hogy nincs senki, ki őket figyelmeztetné takarékos gazdálkodásra, csinosásra, tisztaságra. Hogy ez így van, fájdalommal kell a világ előtt bevallani; vajha ezen én felszólalásomnak sikere lenne; vajha az illetők meghallanák, megértenék és fogantba is vennék a kor intő szavát, s főczélok lenne a népet nevelni, boldogítani; mert bizony, nevetlen, nyomorult népnek, olyanoknak kell lenni vezéreinek, előjáróinak is. Népinevelés mikor jön el a te országod Somogyba, irodalom lövelte sugár, mikor jut el egy szikrácskád mi hozzánk is? Oh jöjj el, mert várnak a jobbak, a népet nevelni, boldogítani törekvők szívszakadva várnak. (Ajtót kell neki nyitni, hivatlan az nem megy — kényszeríteni pedig nem lehet. Szerk.)

Duló.

Kecskemét apr. 14. (Élet és művészet. Prielle Kornelia. — Halálozás.) A téli napok lassu és hallgatag leforgása után, szabadjon nekünk is félbe szakasztani hallgatásunkat, s miként a természet ébredő életének kedves hírnökei, a golya és fecske újra fölkeresték mezőink békes határát, s hajlékaink barátságos tetőzetét: hadd szálljunk el mi is, gólyatollunk segítségével a gólyamadaras ujság felé, s adjuk jelét csendes szárny-csattogással, zajtalan, de ki nem aludt életünknek.

Azt mondják az aesthetikusok, hogy az *élet igazságát*, az örök tavaszi életet, az életet a neki megfelelő alakban, leginkább a *művészet világában* lehet föl találni. A művészet *Geniussának* akarunk tehát áldozni mi is mindekelőtt megszólalásunkkal — azt mondván, hogy amaz aesthetikai állítás igazságát, viszont a *valódi, a hivatott* művész-tehetségeknek lehet és kell megbizonyítani. És ők meg is bizonyítják azt — mondjuk tovább büszkén és örömmel — mondjuk itt a provincián is; jutván néha néha nekünk is a szerencséből: érezhetni, megbüvölő hatalmát egy valódi hivatott tehetség művészetének; élvezhetni magával ragadó erejét gyönyörű játékának. Így történt legközelebb is, a midőn *Prielle Kornelia* az itt működő szintársulathoz néhány vendégszerepre megérkezett.

Tudjuk, hogy neki, kit a nemzeti szinpad is látott koszoruzva, s a hivatott referensek iteleite is többször fényes tehetségnek nyilvánított, — neki a provinciális szereplés és tetszésnyilvánítás nem szolgálati valami különös ingerül: de minmagunk, lelkesülni tudó közönségünk érdekében, s érzéseinek tolmácsolására, hadd jegyezzük föl vendégszereplésének emlékezetét, s látván őt a fájdalom és öröm művészi köntösében, látván kifejezteni általa az élet-szeretet magasztos örömét, a mint az egy szerető és szeretett lény keblében feldobog, látván tükrözni arcán a tulvilági nyugodtságot, millyennel kell emberhez illőleg szemébe nézni a halálnak, s millyennel lehet föl-szarítani azok könyeit, kik a végbucsuját vevő után siránkoznak, — látván imádkozni az igazi áthatottság ihlett nyelvén: hadd mondjuk el mi is róla, hogy a kevés hivatott közé tartozik.

Stuart Mária, A hazatértek, Angyal és Daemon, voltak eddigelé a darabok, mikben föllépett. Az elsőben a *csimsszerepet* adván: correct nyelve, művészi nyugodtsága, szabályos taglejtése, egészséges felfogása, a szerepen minden körülmények közt uralkodni tudó, s a tárgyat mindamelllett el nem törpítő alanyisága — félreismerhetlen bizonyosságot tettek a művésznő hivatásáról, s meg nem tagadható tetszést vívtak ki a közönségnél. — A megalázott méltóság érzetének azon nemes feltámadása, s az ebből folyt *kitörés Erzsébet királynő ellen*, s még előbb az érzések csendes hullámmá s park szabad levegőjén; a megrázó bucsuvétel környezetétől annyira igazak valának, mintha csak a valódi eseményt láttuk volna lefolyni szemünk előtt.

A *hazatértek*-ben *Flóra* a *vakleány* szerepében lépett föl. Megszédülése a hangjáról fölismert orvosának karjain. oly művészi volt, mintha csak lepkét láttunk volna belefúlni az illatos virág élvezetdus kelyhébe, vagy csillagot hullni le az égről sötét éjszakában. Az érzések egymást kergető hullámai, midőn feloldozott szeméinek fölárult a nyugodó nap vég sugáritól színezett világ, mintha csak tenger hullámaiként hempelyegtek volna a nézők tekintete előtt; s mint ezek sietve futnak, s oda simulnak a part, vagy szikla oldalához: akként simult ő oda a föl talált szabadító karjai közé. Halljuk, hogy a kedves vendég Pestre menend — akárki meglássa! nem fogják többé onnét elbocsátani.

Nem mulaszthatjuk el alkalmilag a társaság egyéb tagjairól is szólni valamit. A legjobbakk, a *Rónai-pár*, eltávoztak; s most *Csabainé és Gárdo-*

nyira szállt az első rendűség. Amaz elegendő szabotossággal bír előadás és taglejtésben, de néha hibásan választja a szerepeket. *Gárdonyi* jól szaval, de plastikája hiányos. A szeleburdi szerepek *Hidassit* kiemelik néha, mint *Szabót* egészséges humora. *Mátray*-s *Csengeri*-nek is sikerülnek némely jelenetek.

Megemlítünk még egy dolgot a szándékloklonnál hosszabbra nyult tudósításunk berekesztéséről, az élet testvérét, a halált; s annyival is inkább mivel épen a *hicsinyek* azok, kiket az élet feslő tavaszában tördel le fagyos kezével az anyák kebléről. Érttem a *himlő* pusztítását a gyermekek között. — Egyéb dolgokkal pedig e szűk világban, helyet foglalni nem akarunk. 3+2

Egyveleg.

— *Erzsébet angol királynő* egykor Shakespeare egy drámája előadásán volt jelen, mellyben e híres szinköltő a király szerepét maga játszta. Tudni vágyván, vajjon a színhős uralkodói szerepét bár egy pillanatra feladná-e, mintegy esetleg zsebkendőjét páholyából a színpadra ejtette. A színi felség szint akkor adá parancsát egy főtanácsoshoz, de tüstént rákiálta:

— „Mégis, mielőtt ezt tennéd,
Vedd onnan fel testvérünk kendőjét!”

A királynő e hirtelen magafeltalálását a költőnek, s szerepéhez oly büszgiorun ragaszkodását magas meglepedése kegymosolyával jutalmazá.

— *Nyerget adott el* a kereskedő hitelbe. Sok volt a vevő boltjában, s hirtelen a hiteli naplóba íglatni nem lön ideje. Később akará, de a vevő neve legnagyobb fejtörés után sem juttat eszébe. „Bogdi, olvasd elő a hitelbe vásárlók neveit.” — Elolvasá sorról sorra, névről névre, de a nyeregvasárló még sem lön tudva. „Bogdi, írd fel mindenik vásárló contójába a nyerget, majd megkerül az igazi vevő.” Bogdi úgy tön. Ősszel eljövén a fizetés ideje, sok

Színházi napló.

Péntek, apr. 16. „*Foghás*.” Vigjáték 3 felvonásban. Irta *Benedix*. Élénk szerkezetű mű összefüggő előadás, jókedvű közönség.

Szombat, apr. 17. „*A vén bakancsos és fia a huszár*.” Eredeti népszínmű 3 felv., dalokkal és tánczszal. Irta *Szigligeti József*.

Vasárnap, apr. 18. *Roger* utolsó föllépteül: „*Lammermoori Lucia*.” Opera 3 felv. Zenéjét írta *Donizetti*.

Hétfő, apr. 19. „*Robert és Bertrán*” vigballet volt kitűzve, de Aranyváy E. k. a hirtelen roszulléte miatt elmaradt, s „*Garrick Bristolban*” adott. E régi vigjátékban *Egressy* a czimszerepet régi módja szerint mesterileg adja.

Kedd, apr. 20. *Roger* föllépteül: „*Troubadour*.” Opera 4 felv. Zenéjét szerző *Verdi*. Az igazgatóságának sikerült *Roger* urat még két előadásra szerződtetni. A művész e darabban nemzeti színpadunkon lépett föl először.

Szerda, apr. 21. „*Két Barcsay*.” Eredeti történelmi dráma 4 szakaszban. Irta *Jósika Miklós*. Közönség oly csekély számmal volt jelen, hogy a színház csak úgy kongott. *Jókainé* *Bornemissza Anna* szerepét, mint mindig, sok művészettel adá. A többi szereplőn sem látszott meg a kedvetlenség, mit a közönség igen csekély száma méltán előidézhetendett.

Csütörtök, apr. 22. *Roger* bucsuföllépteül: *Operarészek* u. m. „*Lammermoori Lucia*” 2-ik felvonása *Donizettitől*; „*Hugonották*” 4-ik felvonása *Meyerbeertől*, s „*Ilka és a huszártoborzó*” 1-ső felvonása *Doppler Ferencztől*.

Szerkesztői mondanivaló.

1893. N. Varsány. A. E. — Szívesen teljesítjük ön obajtását a még kiadatlan művek iránt, mibelyt körülményeink engedik. — Az üzenetet tovább adtuk; fogadja érte illető barátunk köszönetét.

1894. Vinnai. Sok jó, talpraesett ötlet — kár, hogy ziláltsága s a hiányos előadás miatt kevés hasznát vehetjük. Csak sejtteni lehet itt, — érteni belőle keveset.

1895. Ti ihlett ajku . . . Egy viszontlátaskor. Még ki nem adhatók.

1896. Madra. — A pénz hiány nélkül megjött. A másnak szóló összeg nyugta mellett kézbesítve lön. — A szerencsi tudósítást nem közölhetjük.

1897. Tótfalvára. Igen örvendünk s találkozásának. Felhasználunk mindent, a mit lehet. Az előbbeni küldemény tartalma részint nincs időhöz kötve, részint lapunk körét túlhaladja. — A márvány és granit-ajánlatra nézve G. szobrász mustrákat kér s némely a termést és szállitást illető körülményekről felvilágosítást. Egyenes összeköttetést ajánlunk.

1898. Debreczen Sz. M. — A küldeményről szólunk az illető rovatban. — A Kazinczy-emlék ügye néhány jóakaratu megpendítésen kívül, tovább nem haladt. — Bercsenyi emléke azonban, mint hitelesen tudjuk, a dunántúliak buzgalmból maholnap valósulni fog.

1899. Bees. V. I. Az ajánlat igen szép, de egyelőre nem kötelezhetjük magunkat annak elfogadására. Jövő félévben talán utat nyithatnánk.

1900. Vári Szabó János urnak Bécsbe. — Bizony az asztalfőkjében felejtette Jókai ön becses küldeményét egy pár hétig; azért késétt el; hanem át van adva már rendén.

1901. Szabó Gábor urnak Tállyán. — A tett nyilatkozatra a körülményeknél és állásunknál fogva kötelezve valánk. Sajnáljuk, hogy ezáltal önnek is kellemetlenséget okoztunk, annyival inkább, miután újabb leveléből látjuk, hogy ön legjobb hiszemmel írta tudósítását s tekintélyes és hiteles egyének előadása által lön félrevezetve. Ennek elismerése után mi örömezt vonunk fityolt a közbejött eseményre s kérjük önt, folytassa ott, a hol elhagyá — nem ajánlhatván eléggé minden tudósításnál a személyes meggyőződést. Béke velünk!

1902. Wau. Mind a rajzot, mind a leíró szövegét már más kézből vettük több héttel ezelőtt. Sietünk vele s maholnap talán közölhetjük is.

1903. K. Péter. „Mikor adják Szigligeti „Fenn az ernyő, nincsen kas” című új vigjátékát?” — Ugy hisszük, néhány nap mulva tul leszünk az első előadásán. Ha nem siet ön, elkésik. Annyi bizonyos, hogy régen nem volt egy előadandó színműnek jobb híre, mint ennek. A színészek egészen belészerettek s a rimes versekben írt szerepeket

vásárló ellenszolt a nyeregczikknek, s akkor lön szóváltás, majd mentegetőzés, s végre bocsánat-kérés mellett kitörlés. „Bogdi, hányan fizették meg a nyerget?” „Harminczegyen.” — „Elég kevesen, annyi gond és fáradság után, melylyel a valódi vevő kiléte után vesződénk.”

— (*Csigánycsin*.) A falu még egy ujonczszal volt adós a megyének — s az „egy” sorshuzására előljáró uraimék, egy cigányt, s egy jómodu gazdaember fiát álliták elő. — Előljáró uraimék az ujonczozó biztossággal hosszabbban értekezvén, a cigány gyanakodni kezdett: hát ha ottan az ő bőrére alkuszunk — s tekintetével minden mozdulatot ellenőrzött. — Igaza is volt. Mert az urnába — valószínűbben talán kalapba — két fekete golyót ejtett a biztosság . . . s előbb a cigánynak kellett huzni. „No cigány!” . . . — Igen is húztam. — „Mutasd.” — Lenyeltem kiem alásan. No bibas! húzzál má te is! — mond a cigány társát nógatva. „Hát hogy merted lenyelni semmirekellő? nyomozza hivatalos hangon a szolgabíró. — Ámitani akartam magamat — mond a cigány meghunyászkodva, de ravaszul szikrázó szemekkel — jobban szeretném, ha e huzná a fejéret, mint én a feketét! — S a cigány megszabadult.

— (*Egérfogó*.) Rostafonó és kovács, iddogálva, kölcsönösen dicsekvének mesterségükbeni ügyességökkel, majd lehetséges, majd meg képtelen fortélyt róván magok javára. A rostafonó tért nyert a kovács előtt — s ez egy elmés fordulattal akarta magát rehabilitálni (mint új magyar szót, fordításban nem bírjuk adni) mondja azért: „De olyan egérfogót csak nem tud csinálni, mint a millyen nekem van?” — „Fogadjunk!” válaszol a rostafonó. És fogadnak egy akó borban. — Mennek a kovácshoz — s ime a kovács egy macskát mutat elő. — „Ha az ön szerszámai kezeléséhez értenék- megcsinálnám biz én ezt is!” mond a rostafonó — s azóta halálos ellensége a kovácsnak.

ugy botanulták, hogy plane sugó nélkül akarják végig játszani az egész dara bot. Nono — mondaná *Sass István* uram.

1904. Szolnok H. J. — A vers igen csinos — csupán egyes helyek ellen volna kifogásunk. A „vázlatok,” miket ön említ, nem érkeztek hozzánk. Pedig az oly tárgyakat szívesen vesszük.

1905. Miért ideo a miz? Hova való maga, ideo?

1906. Vadon. Egy hat soros régi adomát szépen leírni s érte 9 kr. levélbért fizetni — valódi fényűzés. Mennyi szép cseresznye! lehetett volna azon venni annak idejében, jó ifju ember!

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-orosz naptár	Nap-kelet nyug.		Izraelit. naptár	Hold-kelet nyug.		
			kelet	nyug.		kelet	nyug.	
Aprilis — Majus					Igar R.			
25 Vasárnap	C 3 Józ. v.	C3 Márk	13 E 3 Art.	4 56 7 59	11 Bt. III. 7	5 29	3 41	
26 Hétfő	Kilít pápa	Ervin	14 Martius	4 55 7 0	12 (Fr. sz)	4 42	3 55	
27 Kedd	Peregrián hv.	Zita sz.	15 Aristarch.	4 54 7 1	13 (elrabl)	6 51	4 11	
28 Szerda	Valeria v.	Vit. Váli	16 Vizker.	4 52 7 3	14 Kishus.	8 2	4 29	
29 Csütörtök	Antonia szüz	Péter v.	17 Simeon	4 50 7 4	15	9 13	4 51	
30 Péntek	Szjen Katal.	Maximu	18 Jánosrem.	4 48 7 6	16 Okosias	10 21	5 17	
1 Szombat	Fülöp. Jak. a.	Patienta	19 János	4 45 7 9	17 S. 4. P.	11 20	5 52	

Holdnegyed : ☉ Holdtölte 28-án 4 óra 16 perczkor reggel

TARTALOM.

Gróf Derby (arczkép). — Petőfi Sándor egy költeménye. — Arczkepek a Raguzai herceg emlékirataiból (folyt.) Lévai J. — Isten szava. Ompolyi. — A magyar Tempel-völgy (két képpel). Jókai M. — Az indus vallás és a visnuiták farsangja (képpel). — A mérgezések és ellenszerei. Káta Gábor. — Egy levél Thokoly Imrétől. — Tarhöz: Vélemény az új pénznem elnevezését illetőleg. Irodalom és művészet. Ipar, gazdaság, kereskedelem. Közintézetek, egyletek. Mi újság? Külhírek. Vidéki hírek. Egyveleg. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár.

A

VASÁRNAPI UJSÁG

POLITIKAI UJDONSÁGOK

aprilis—decemberi folyamából

teljes példányok még folyvást kaphatók.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

évnegyedre, azaz (aprilis—juniusra) 2 ft.

háromnegyedévre, azaz (aprilis—decemberre) 6 ft.

A pénzeslevelek bérmentes küldése kéréttik.

Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (egyetem-utca 4. sz.)

Felelős szerkesztő: Pákh Albert.